

Koersen op toekomstbestendigheid

Kadernota 2025-2028

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord van het college.....	3
Leeswijzer	7
Financiële positie en verwacht toekomstperspectief	9
Financiële positie tot heden	9
Verwacht toekomstig perspectief	10
Conclusie: het financieel perspectief van deze Kadernota	12
Uitgangspunten en kaders die gehanteerd worden bij samenstellen begroting 2025 -2028	14
Overzicht nieuw beleid, ontwikkelingen en ambities	17
Nieuw beleid en nieuwe ontwikkelingen in de begrotingsprogramma's	18
Programma 1 Bestuur en dienstverlening	19
Programma 2 Openbare orde en veiligheid	20
Programma 3 Fysieke leefomgeving	21
Programma 4 Economie	30
Programma 5 Wmo, jeugdzorg en participatiewet	31
Programma 6 Onderwijs, sport en welzijn	36
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB, onvoorzien	40
Bijlage 1: Opdracht voor het vervolg.....	48
Bijlage 2: Afwegingskader	52

VOORWOORD VAN HET COLLEGE

Aan de raad van de gemeente Neder-Betuwe,

Hierbij bieden wij u de Kadernota 2025-2028 aan. Dit is het startdocument voor de planning en controlcyclus van 2025 en een belangrijk strategisch kaderstellend document voor uw raad. De keuzes en kaders die u in deze kadernota vaststelt, werken we uit in de Begroting 2025 en de meerjarenraming voor 2026-2028. Die begroting en meerjarenraming leggen wij u in november 2024 ter vaststelling voor.

De behandeling van de kadernota is in Neder-Betuwe het moment om met een financiële blik vooruit te kijken naar het komende begrotingsjaar en de jaren daarna. Daarvoor kijken we vooruit naar de belangrijkste ontwikkelingen die van invloed zijn op onze koers. Deze koers hebben we helder opgeschreven in het coalitieakkoord "Zorgzaam - Duurzaam - Koersvast!". We zijn op dit moment volop aan de slag met het realiseren van de doelen en ambities en we boeken mooie resultaten voor de inwoners en bedrijven in onze gemeente. Maar kijken we verder vooruit dan zijn de vooruitzichten niet erg positief. Net als andere gemeenten ontvangen we vanaf 2026 (het 'ravijnjaar') fors minder middelen uit het gemeentefonds. Het Rijk en de VNG zijn hierover al lange tijd met elkaar in gesprek, maar de gesprekken verlopen moeizaam. Het is dan ook nog onduidelijk of de door het Rijk opgelegde korting wordt gehandhaafd of dat Rijk en gemeenten alsnog tot goede afspraken komen over de taken en opgaven van gemeenten en de benodigde financiële middelen om hier uitvoering aan te geven. Ook op andere terreinen weten gemeenten op dit moment niet goed met welke koers vanuit de rijksoverheid rekening te houden. De manier waarop een nieuw kabinet invulling zal geven aan belangrijke opgaven op bijvoorbeeld het gebied van zorg, woningbouw, asielopvang, ruimtegebruik, energievoorziening, de vergrijzing en het klimaat is op dit moment nog niet bekend. Dat dit impact gaat hebben op gemeenten is wel duidelijk, maar hoe dit ons exact beïnvloedt laat zich op dit moment nog niet voorspellen.

De grote onzekerheid waarin wij - net als andere gemeenten - op dit moment verkeren vormt de achtergrond van deze kadernota. In deze kadernota schetsen we dan ook niet alleen een financieel perspectief maar gaan we nadrukkelijk ook in op de periode na vaststelling van deze kadernota en de manier waarop we uw raad voorstellen om hiermee om te gaan.

Wat is het financieel effect van deze kadernota?

In deze kadernota zien we de effecten van het begrotingsbeleid van het (demissionaire) kabinet. De korting op het gemeentefonds die het Rijk vanaf 2026 aan gemeenten oplegt was al enigszins zichtbaar in de meerjarenraming van de begroting 2024 die wij in november vorig jaar aan u voorlegden. Het tekort wordt in deze kadernota vergroot. Als gevolg van het afschaffen van de 'trap-op-trap-af' systematiek in het gemeentefonds en ontoereikende compensatie van het Rijk voor de ontwikkeling van lonen en prijzen zien we vanaf 2026 verder oplopende tekorten ontstaan in onze meerjarenraming. We zijn daarin niet uniek. Vrijwel alle gemeenten worden hiermee geconfronteerd.

Daarnaast zijn er in deze kadernota met name ontwikkelingen opgenomen die samenhangen met een toekomstbestendige uitvoering van onze taken en ambities. Het gaat daarbij om ramingen van lasten die op grond van het huidige beleid in de komende jaren naar verwachting nodig zijn voor bijvoorbeeld het beheer van de openbare ruimte en de uitvoering van de Participatiewet. Ook brengen we met deze kadernota onze formatie meer in balans met de taken en opgaven waar we als gemeente voor staan. Niet omdat er sprake is van nieuwe ambities, maar omdat het wenselijk is om taken en werkzaamheden die op dit moment al door de organisatie worden uitgevoerd structureel en op een meer solide wijze te dekken binnen onze begroting.

We volgen hiermee het eerder door de VNG uitgebrachte advies om een zo realistisch mogelijke begroting en meerjarenraming op te stellen, ook wanneer dit in eerste instantie tot zichtbare tekorten in de meerjarenraming leidt. Dit betekent zoals de VNG aangeeft ramingen die zijn gebaseerd op het huidige takenpakket, noodzakelijke investeringen, de effecten van inflatie en rente, de ambities uit het coalitieakkoord en geschatte mee- en tegenvallers.

Financiële Positie 2024-2028					
	(- = overschot + = tekort)				
	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2024	2025	2026	2027	2028
Financiële positie 2024 - 2028 Op basis Begroting 2024 en mjr 2025-2027	-416.000	-1.209.000	500.000	-110.000	-110.000
Doorwerking financiële effecten vastgestelde begrotingswijzigingen, Verbonden Partijen en Eerste bestuursrapportage 2024	2.252.000	809.000	966.000	191.000	191.000
Financiële positie 2024 - 2028 Op basis Begroting 2024 en mjr 2025-2027	1.836.000	-400.000	1.466.000	81.000	81.000
Nieuw Beleid, Nieuwe Ontwikkelingen, Ambities en Ombuigingen					
Structurele en Incidentele financiële ruimte die nodig is voor Nieuw Beleid, Nieuwe ontwikkelingen, Ambities en ombuigingen		1.674.913	3.141.948	3.243.401	3.632.970
Totaal aan Dekkingsmiddelen		-1.587.000	-1.156.000	-332.000	-240.000
Financiële positie 2024 - 2028 Per heden Op basis Begroting 2024 en mjr 2025-2027 en inclusief vastgestelde begrotingswijzigingen en de eerste bestuursrapportage 2024	1.836.000	-312.087	3.451.948	2.992.401	3.473.970

In het hoofdstuk met het financieel perspectief werken we dit overzicht verder uit. De details zijn opgenomen in het hoofdstuk met het nieuwe beleid en de nieuwe ontwikkelingen per begrotingsprogramma.

In deze kadernota is de meicirculaire van het gemeentefonds nog niet verwerkt. Op grond van de voorjaarsnota van het Rijk verwachten wij dat het effect van de meicirculaire voor 2025 fors negatief is en worden vanaf 2026 kleine plusjes verwacht. Maar net zoals in eerdere jaren verschijnt de circulaire op een te laat moment om die nog in de kadernota mee te kunnen rekenen. Daarom analyseren we de effecten van de meicirculaire zo snel mogelijk na de bekendmaking en verwerken we die informatie in een raadsinformatiebrief. Daarmee kunt u bij de raadsbehandeling van de kadernota beschikken over alle informatie die nodig is om een afgewogen besluit te nemen.

Financiële strategie

Omdat het nog niet zeker is of Rijk en gemeenten tot een oplossing met betrekking tot het gemeentefonds zullen komen vinden we het niet verstandig om nu al maatregelen te nemen om het tekort in onze meerjarenraming in te dammen. We willen voorkomen dat we ingrijpende maatregelen nemen die achteraf niet nodig blijken te zijn. Aan de andere kant kunnen we als gemeente ook niet wachten tot een nieuw kabinet met duidelijkheid komt. Het tekort is van een dusdanige omvang dat er mogelijk fundamentele keuzes nodig zullen zijn. Keuzes die gevolgen kunnen hebben voor onze inwoners, bedrijven en samenwerkingspartners en die samenhangen met de toekomst van onze gemeente. Het is daarom van belang om op een zorgvuldige wijze focus aan te brengen in de zaken die we als gemeente oppakken en om keuzes te maken vanuit de vraag: 'Welke gemeente willen we zijn?'. Een dergelijke strategische afweging vraagt om voldoende voorbereidingstijd.

In onze raadsinformatiebrief van 26 maart jl. kondigden we dan ook al aan om uw raad in deze kadernota een strategie voor te stellen waarbij het voorbereiden van mogelijke keuzes en besparingsmaatregelen ('het huiswerk') wordt gecombineerd met het continu monitoren van de ontwikkelingen en het hierop kunnen inspelen. Concreet stelt het college uw raad voor om:

- *Voor de begroting 2025 in te zetten op een reëel en structureel sluitende jaarschijf 2025.*
In de begroting 2025 willen we in het kader van het provinciaal toezicht een structureel sluitende begroting voor de jaarschijf 2025 presenteren. Er kunnen zich in de komende maanden nog ontwikkelingen voordoen die verwerkt moeten worden en die maatregelen vanaf 2025 noodzakelijk maken, maar uitgangspunt blijft dat we een structureel sluitende begroting aanbieden.
- *In deze kadernota 2025-2028 en de begroting 2025 een niet sluitende meerjarenraming 2026-2028 te accepteren.*
We nemen op korte termijn geen ingrijpende maatregelen om de meerjarenraming bij de kadernota 2025-2028 al sluitend te krijgen. We volgen hiermee feitelijk het eerder door de VNG uitgebrachte begrotingsadvies. De VNG heeft gemeenten in juli 2023 geadviseerd om in 2024 en 2025 een sluitende begroting te presenteren en vanaf 2026 een eventueel structureel tekort te laten zien in de meerjarenraming. Hoewel de VNG dit advies vooralsnog voor de begroting 2025 niet heeft herhaald, en hiervoor eerst de effecten van de meicirculaire afwacht, verwachten wij op korte termijn geen duidelijkheid van het Rijk en zien wij dit vanuit het belang om te komen tot een zorgvuldige weging van maatregelen en alternatieven als de beste oplossing.

- *We uw raad vragen opdracht te geven om te starten met een proces om een maatregelenpakket voor te bereiden waarover raad en college bij de kadernota 2026-2028, met de informatie die op dat moment beschikbaar is, een besluit kunnen nemen.*

De discussie kan dan worden gevoerd met inzicht en overzicht van het huidige beleid, eventuele mogelijke en noodzakelijke heroverwegingen en de hiermee gepaard gaande financiële middeleninzet. Een voorstel voor de opdracht die uw raad aan ons college meegeeft voor het vervolgtraject is opgenomen in bijlage 1 van deze kadernota.

Door pas bij de kadernota 2026-2029 of (uiterlijk) de begroting 2026 een definitief besluit te nemen over het eventueel daadwerkelijk doorvoeren van de geïnventariseerde maatregelen creëren we tijd en ruimte om keuzes en besparingen in perspectief te plaatsen en af te wegen in het licht van de langere termijn ontwikkeling van de gemeente Neder-Betuwe. En we voorkomen dat we niet terugdraaibare besluiten nemen die later niet nodig blijken te zijn geweest. We sluiten daarmee aan bij het recente begrotingsadvies van de VNG, dat erop neerkomt om nu nog geen maatregelen in gang te zetten, maar keuzes en besparingen voor te gaan bereiden waartoe besloten kan worden indien de korting op het gemeentefonds vanaf 2026 niet wordt teruggedraaid. Of zoals de VNG het advies zelf kernachtig samenvat: *'prepare for the worst, hope for the best'*.

Wat betekent dat voor deze kadernota?

We gaan in 2025 door met de uitvoering van het coalitieakkoord en andere vastgestelde plannen.

Gelet op de financieel onzekere situatie vanaf 2026 zijn wij in deze kadernota terughoudend geweest met het uittrekken van structurele middelen voor nieuwe ambities. De ambities die in deze kadernota gekwantificeerd zijn vinden hun oorsprong in ons coalitieakkoord. Het is noodzakelijk hier geld voor uit te trekken. Wanneer we hiervoor geen middelen beschikbaar stellen, zouden diverse activiteiten stoppen. Dat vinden wij gezien het belang voor de opgaven van Neder-Betuwe niet wenselijk. U treft in deze kadernota dan ook vooral veel autonome ontwikkelingen, noodzakelijke (vervangings-)investeringen en zoals gezegd voorstellen die samenhangen met een toekomstbestendige uitvoering van onze taken en ambities. En ook daarin zijn we terughoudend geweest. We hebben alleen oplossingen gezocht voor de meest dringende en noodzakelijke knelpunten in de organisatie. Dit betekent dat een aantal voorstellen voor formatie-uitbreiding vooralsnog niet zijn gehonoreerd, in afwachting van een interne oriëntatie op de toekomstige opgaven waar we als gemeente voor staan en de hiervoor best passende sturingsfilosofie en bijbehorende managementconcept. Ook zien we dat we als gemeente nog steeds groeien, maar hebben we in het licht van de financiële positie nu geen raming opgenomen voor een toekomstige groei van de organisatie die naar verwachting nodig is om deze groei als organisatie te kunnen bijbenen. Al met al is dit een kadernota die zich laat kenschetsen in de adagia 'realistisch ramen' en 'doen wat nodig is'.

Wat betekent dat voor de periode daarna?

De keuzes in deze kadernota werken we verder uit in de begroting 2025 die wij u ter vaststelling in de raad van november aanbieden. Als de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven zullen wij in de begroting 2025 zo nodig maatregelen voorstellen om de jaarschijf 2025 in ieder geval structureel en reëel sluitend te kunnen presenteren.

Parallel start na vaststelling van de kadernota formeel een ombuigingstraject. Inmiddels zijn hiervoor ambtelijk de voorbereidingen al getroffen en lopen de eerste inventarisaties. Het proces zal richting de kadernota van het volgende jaar (2026-2029) zicht moet bieden op een pakket aan keuze- en besparingsmogelijkheden om de financiële positie van de gemeente structureel in evenwicht te houden. We zoeken vanzelfsprekend naar besparingen of extra inkomsten, maar kijken nadrukkelijk ook naar (strategische) inhoudelijke keuzes en werken hiervoor zo nodig scenario's uit. Zowel de financiële gevolgen als de gevolgen voor inwoners, bedrijven en organisaties brengen we daarbij in beeld. Vanzelfsprekend kijken we daarbij ook kritisch naar onze eigen organisatie, de manier waarop we zaken geregeld hebben en de omvang van onze formatie. Niet omdat we verwachten dat het eenvoudig is om hierop te besparen, wél omdat we vinden dat we kritisch moeten blijven op onze manier van werken en onze formatie afgestemd moet zijn op de taken en opgaven die er liggen. Omdat we zien dat er steeds meer op onze gemeente afkomt, mede door de grote uitdagingen waar we landelijk voor staan en waar Rijk en decentrale overheden samen in moeten optrekken, zullen we in 2024 een onderzoek naar de toekomstbestendigheid van onze ambtelijke organisatie uitvoeren. Uw raad nemen we gaandeweg het proces mee in de inventarisatie van ombuigingsmaatregelen en we positioneren uw raad tijdig bij belangrijke keuzemomenten.

Ondertussen houden we de landelijke ontwikkelingen goed in de gaten en actualiseren we onze financiële positie voortdurend. In het voorjaar van 2025 maken we opnieuw de balans op en zal het college, afhankelijk van de noodzaak, maatregelen kiezen die wij in de kadernota 2026-2029 ter besluitvorming aan uw raad zullen voorleggen. Daarbij willen we strategische keuzes faciliteren door ons de vraag te stellen hoe onze gemeente er in de toekomst uit moet komen te zien. Parallel aan het ombuigingstraject stellen we daarom voor een 'Masterplan Neder-Betuwe 2035' op te stellen. Dit document schetst een strategisch perspectief op de toekomst van onze gemeente en dient als referentiekader voor de te maken keuzes door uw raad. Deze keuzes maakt uw raad uiteindelijk bij de behandeling van de kadernota 2026-2029 in de zomer van 2025 en worden na besluitvorming door uw raad verwerkt in de begroting 2026.

Tot slot

De omstandigheden om onze ambities uit het coalitieakkoord te realiseren zijn nu en in de nabije toekomst minder gunstig dan toen we startten als coalitie. Het financiële beeld ontwikkelt zich negatief en er is sprake van grote onzekerheden in de meerjarenraming.

Koersvast zijn is in het licht van deze ontwikkelingen en de huidige onzekerheden een hele opgave. Eigenlijk zien we ons geplaatst voor een dilemma: "Koers houden en doorgaan op de ingeslagen weg of de koers verleggen door maatregelen te nemen en ambities bij te stellen?". Met deze kadernota verleggen we op dit moment nadrukkelijk niet de koers. Ook gooien we onze ambities niet zomaar overboord. We zijn namelijk van mening dat we hiermee het goede doen voor onze gemeente en voor onze inwoners en ondernemers. Maar we hebben wel oog voor de onzekere toekomst en we bekijken wat er nodig is om, wanneer de omstandigheden dat nodig maken, tijdig keuzes te maken en zo nodig de koers bij te stellen.

Het proces tot aan de kadernota van volgend jaar wordt dan ook een interessante. Een proces waarin we niet alleen in kaart brengen welke keuzes we kunnen maken om onze financiën gezond te houden, maar ons ook gezamenlijke opnieuw oriënteren op de vraag welke gemeente we willen zijn en welke doelen en ontwikkelingen we nu echt het belangrijkste vinden in tijden van financiële krapte. Wij vertrouwen erop hierover met uw raad op het juiste moment het goede gesprek te kunnen voeren en zullen uw raad tijdig positioneren wanneer zich relevante ontwikkelingen en keuzemomenten voordoen.

Wij zien met belangstelling uw besluitvorming over de kadernota 2025-2028 tegemoet zodat wij deze kunnen betrekken bij het samenstellen van de begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028. Uw raad mag zich in het werk gesteund weten door het besef dat velen u wijsheid toewensen en met ons bidden om kracht en Gods zegen voor u.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Neder-Betuwe,

De secretaris,

De burgemeester,

Nicolien de Geus

Jan Kottelenberg

LEESWIJZER

De kadernota is voor de gemeenteraad een belangrijk instrument om zijn kaderstellende rol in te vullen. In de kadernota geeft de raad aan wat hij het komend jaar wil doen om bepaalde doelen te bereiken en wat dat mag kosten. Het college werkt die kaders vervolgens uit tot een begroting, waarin gedetailleerder opgenomen is waaraan het gemeentebestuur en de organisatie het komend jaar werken.

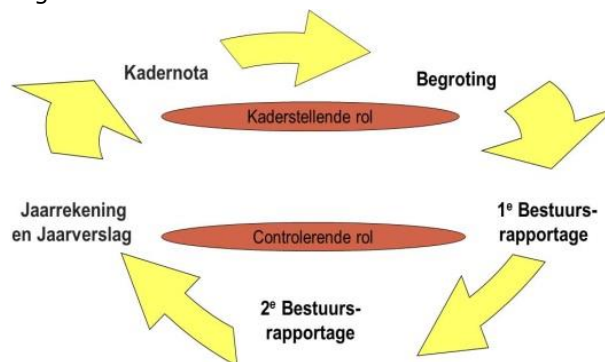
Deze kadernota is niet alleen bedoeld voor financieel specialisten, maar voor iedereen. Het gaat immers om de uitgangspunten voor het gemeentelijk huishoudboekje, die iedereen moet kunnen volgen. Deze leeswijzer geeft aan hoe de kadernota is opgebouwd, wat waar te vinden is en welke relaties er liggen met andere documenten uit de planning en control cyclus.

De planning en controlcyclus

De planning en controlcyclus bevat ieder jaar een aantal documenten die elkaar opvolgen.

- De kadernota vormt een uitwerking van de bestuurlijke agenda. Deze is koersbepalend met financiële en inhoudelijke kaders voor de daarop volgende begrotingsjaren.
- In de begroting worden de voornemens van de kadernota concreet gemaakt. De begroting is een wettelijk voorgeschreven product, waarmee de gemeenteraad het college toestemming geeft om uitgaven voor bepaalde doelen te doen.
- Na het vaststellen van de begroting geven bestuursrapportages een tussentijds overzicht van de stand van zaken van de financiën en de uitvoering van beleid.
- De jaarstukken bieden tot slot verantwoording over het gevoerde beleid en het financiële beheer.

Schematisch ziet dit er als volgt uit.

De kadernota

De raad geeft het college in de kadernota financiële en inhoudelijke kaders mee voor de programmabegroting en de meerjarenraming. Het uitgangspunt voor deze kadernota is het Coalitieakkoord Zorgzaam - Duurzaam - Koersvast! en het beleid dat de raad sindsdien heeft vastgesteld.

Indeling en opbouw van de kadernota

Voor de indeling en opbouw van de kadernota zijn er geen wettelijke voorschriften. We sluiten voor de overzichtelijkheid aan bij de opzet van de begroting.

Financieel perspectief

Deze kadernota start met een uitgebreide uiteenzetting van het financiële perspectief, met allereerst een overzicht van de financiële uitgangssituatie van de begroting 2024 en vervolgens een samenvatting van de ontwikkelingen sindsdien. Dat telt op tot een financiële positie 'per heden'.

Vervolgens is in datzelfde hoofdstuk het verwacht toekomstig perspectief weergegeven op basis van een samenvatting van het nieuw beleid, de nieuwe ontwikkelingen en ambities die worden voorgesteld in deze kadernota.

Het hoofdstuk sluit af met de conclusie: het financieel perspectief van deze kadernota.

Nieuw beleid en nieuwe ontwikkelingen in de begrotingsprogramma's

Na het financieel perspectief van deze kadernota volgt een gedetailleerde uiteenzetting van de nieuwe beleidsvoorstellen in deze kadernota en de nieuwe ontwikkelingen waarmee we te maken hebben. Deze zijn per begrotingsprogramma gerubriceerd.

Bij ieder voorstel is cursief gedrukt opgenomen wat daarvoor de aanleiding is. Daarvoor zijn er drie opties:

1. Wettelijk: noodzakelijk vanwege wettelijke bepalingen;
2. Onontkoombaar: noodzakelijk om het bestaande beleid te kunnen uitvoeren en/of noodzakelijk voor de toerusting van de organisatie om als zelfstandige gemeente adequaat te kunnen functioneren;
3. Ambities: om uitvoering te kunnen geven aan ambities.

In de kadernota zijn geen paragrafen opgenomen. Over de ontwikkelingen in de paragrafen wordt - volgens afspraak met u - alleen in de begroting en in de jaarstukken gerapporteerd.

FINANCIËLE POSITIE EN VERWACHT TOEKOMSTPERSPECTIEF

In dit hoofdstuk geven wij inzicht in de financiële positie van de gemeente Neder-Betuwe: Waar beginnen wij, waar staan we nu en wat wordt het toekomstig perspectief?

Financiële positie tot heden

Hieronder ziet u de bijgestelde financiële positie tot en met heden op basis van bestaand beleid.

Financiële Positie 2024-2028 op basis van bestaand beleid					
	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2024	2025	2026	2027	2028
Financiële positie 2024 - 2028 Op basis Begroting 2024 en mjr 2025-2027	-416.000	-1.209.000	500.000	-110.000	-110.000
Doorwerking financiële effecten vastgestelde begrotingswijzigingen na vaststelling begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027	945.000	422.000	608.000	-155.000	-155.000
Financiële positie 2024 - 2028 Per heden Op basis Begroting 2024 en mjr 2025-2028 en inclusief vastgestelde begrotingswijzigingen	529.000	-787.000	1.108.000	-265.000	-265.000
Doorwerking financiële effecten Verbonden Partijen	0	0	0	0	0
Doorwerking financiële effecten eerste bestuursrapportage 2024	1.307.000	387.000	358.000	346.000	346.000
Totaal doorwerking financiële effecten Verbonden Partijen en Eerste Bestuursrapportage 2024	1.307.000	387.000	358.000	346.000	346.000
Financiële positie 2024 - 2028 Per heden Op basis Begroting 2024 en mjr 2025-2027 en inclusief vastgestelde begrotingswijzigingen en de Eerste Bestuursrapportage 2024	1.836.000	-400.000	1.466.000	81.000	81.000

Financiële positie op basis van bestaand beleid

De financiële positie bij deze Kadernota start waar de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 in november vorig jaar geëindigd is. De geprognosticeerde jaarlijkse resultaten van deze begroting zijn het uitgangspunt en vertrekpunt voor onze financiële positie. De financiële positie start dus met een overschot van € 416.000 voor 2024, een overschot van € 1.209.000 voor 2025, een overschot van € 500.000 voor 2026 en voor de jaren 2027 en 2028 een overschot van € 110.000. Bij de behandeling van de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 zijn door u geen amendementen vastgesteld.

Ontwikkelingen sindsdien

Vanaf november vorig jaar tot heden hebben zich ontwikkelingen voorgedaan die effect hebben op de financiële positie van de gemeente Neder-Betuwe. De volgende ontwikkelingen hebben zich voorgedaan.

Financiële effecten vastgestelde begrotingswijzigingen

U heeft tot heden over het jaar 2024 begrotingswijzigingen vastgesteld met financiële impact. De financiële effecten hiervan bedragen voor het jaar 2024 een nadelig effect van € 945.000, voor 2025 een nadelig effect van € 422.000, voor 2026 een nadelig effect van € 608.000 en voor de jaren 2027 en 2028 een voordelig effect van € 155.000. De grootste oorzaken voor deze bijstellingen zijn de doorwerkende financiële effecten van de Tweede Bestuursrapportage 2023. De structurele effecten uit de Tweede Bestuursrapportage 2023 waren met name de gestegen energielasten voor openbare verlichting, schoolgebouwen, welzijnsgebouwen en gemeentehuis. Daarnaast zijn de personeelslasten toegenomen.

Financiële effecten Eerste Bestuursrapportage 2024

De Eerste Bestuursrapportage 2024 is u aangeboden. De voortgang en uitvoering van het beleid zorgen dat bestaande budgetten bijstelling behoeven. Er zijn verschillende oorzaken voor het nadelige effect van de eerste bestuursrapportage. Het qua omvang belangrijkste nadeel wordt veroorzaakt door hogere lasten in verband met de vervanging van personeel bij ziekte.

Andere mutaties houden in belangrijke mate verband met autonome ontwikkelingen of noodzakelijke eenmalige uitgaven ten behoeve van de continuïteit en effectiviteit van onze bedrijfsvoering. Zo zijn er extra lasten opgenomen voor de implementatie van het nieuwe financiële systeem, voor de instandhouding en verbetering van de IT-omgeving (o.a. apparatuur raadzaal) en kleine noodzakelijke aanpassingen van gemeentelijke gebouwen (waaronder onderwijs). Voor een aantal zaken wordt in 2024 bewust extra geld uitgegeven. Zo wordt er budget gevraagd voor Herdenken van 80 jaar vrijheid, kunnen we baggerwerkzaamheden die voor 2025 waren gepland een jaar eerder uitvoeren en wordt er voorgesteld een budget beschikbaar te stellen voor het opstellen van een Visie op dienstverlening.

De structurele doorwerking van de eerste bestuursrapportage is wat omvang betreft eveneens negatief, maar wel minder groot. Tegenover de nadelen die structureel zijn verwerkt, staan ook enkele voordelen. Zoals met name een hogere OZB-opbrengsten voor woningen als gevolg van areaaluitbreiding en de vrijval van het restant van de stelpost prijsstijgingen in 2024.

De financiële effecten van de Eerste Bestuursrapportage 2024 bedragen voor het jaar 2024 een nadelig effect van € 1.307.000, voor 2025 een nadelig effect van € 387.000, voor 2026 een nadelig effect van € 358.000 en voor de jaren 2027 en 2028 een nadelig effect van € 346.000.

De financiële positie per heden

De bijgestelde financiële positie, het vertrekpunt van de kadernota 2025-2028 laat voor het jaar 2024 een tekort zien van € 1.836.000, voor 2025 een overschot van € 400.000, voor 2026 een tekort van € 1.466.000 en voor de jaren 2027 en 2028 een tekort van € 81.000.

Verwacht toekomstig perspectief

In deze kadernota 2025-2027 zijn we gestart met het verder aanvullen van de financiële positie met de financiële gevolgen van nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en (in beperkte mate) ambities. Daarna hebben wij mogelijke dekkingsmogelijkheden in beeld gebracht.

Nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities

Allereerst hebben wij de financiële positie 'per heden' aangevuld met de financiële effecten van het nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen die zich aftekenen en ambities die wij voor de komende jaren hebben. Dat zijn deels ontwikkelingen die structureel beslag leggen op financiële middelen en deels ontwikkelingen die een incidenteel effect hebben op onze financiële middelen.

De structurele en incidentele financiële ruimte die nodig is voor nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities bedraagt voor het jaar 2025 € 1.675.000, voor het jaar 2026 € 3.142.000 voor het jaar 2027 € 3.244.000 en voor het jaar 2028 € 3.633.000.

De structurele financiële effecten daarvan tellen voor 2025 op tot een bedrag van € 992.000, voor 2026 een bedrag van € 2.623.000, voor 2027 een bedrag van € 3.152.000 en voor 2028 een bedrag van € 3.633.000. De incidentele financiële effecten voor de jaren 2025 tot en met 2027 vormen een totaalbedrag van € 1.294.000. Voor 2025 een bedrag van € 683.000 en voor 2026 een bedrag van € 519.000 en voor 2027 een bedrag van € 92.000. Het gaat hier over incidentele middelen die nodig zijn voor het Informatiebeleidsplan.

Het nieuwe beleid, de nieuwe ontwikkelingen en ambities worden uitgebreid toegelicht in het volgende hoofdstuk van deze kadernota.

Voorgestelde inzet van dekkingsmiddelen

Om het voorgestelde nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities te kunnen uitvoeren zal er financiële dekking nodig zijn.

In deze kadernota maken wij gebruik van drie vormen van dekkingsvoorstellen:

Dekking uit de algemene reserve die nodig is voor nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities met een incidenteel karakter.

In deze kadernota 2025-2028 doen wij u voorstellen om incidenteel de algemene reserve als dekkingsmiddel in te zetten. Wij stellen aan u voor om voor de komende drie jaar een bedrag van in totaal € 1.294.000 te onttrekken aan de algemene reserve ter dekking van nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities met een incidenteel karakter, het informatiebeleidsplan.

Dekking uit de Stelpost Beleidsvoornemens.

Bij de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2027 heeft u een stelpost "beleidsvoornemens" als dekkingsmiddel gevormd voor toekomstige nieuwe beleidsvoornemens. Bij deze kadernota stellen wij u voor vanuit deze stelpost voor het jaar 2025 € 744.000 in te zetten, voor het jaar 2026 € 397.000. Met deze inzet als dekking is deze stelpost volledig benut.

Dekking uit de stelpost groeiformatie n.a.v. groei gemeente

Bij de begroting 2023 heeft uw raad in de meerjarenbegroting een raming opgenomen voor het meegroeien van de ambtelijke organisatie met de groei van de gemeente. Bij de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 is de groei van deze stelpost per 2026 teruggebracht naar 1 fte per jaar en vanaf 2027 is geen groei formatie meer opgenomen.

Bij deze kadernota stellen wij u voor om deze stelpost te gebruiken ter gedeeltelijke dekking van de voorgestelde formatie-uitbreidingen. De dekking bedraagt voor 2025 € 160.000 en voor de jaren daarna € 240.000. Met deze inzet als dekking is deze stelpost volledig benut.

Hieronder een totaaloverzicht van dekkingsmiddelen die wij voorstellen in te zetten.

Overzicht inzet uit aanwezige dekkingsmiddelen		Begroting	Meerjarenraming		
		2025	2026	2027	2028
Inzet uit Algemene reserve voor Incidenteel nieuw beleid	-1.294.000	-683.000	-519.000	-92.000	0
Inzet uit stelpost Beleidsvoornemens	0	-744.000	-397.000	0	0
Inzet uit Stelpost groei formatie n.a.v. groeigemeente	0	-160.000	-240.000	-240.000	-240.000
Totaal inzet uit aanwezige dekkingsmiddelen		-1.587.000	-1.156.000	-332.000	-240.000

Conclusie: het financieel perspectief van deze Kadernota

Wanneer wij het nieuwe beleid, de nieuwe ontwikkelingen en ambities in één overzicht zetten met de voorgestelde dekkingsvoorstellen, komen wij uit op de volgende financiële positie voor de Kadernota 2025-2028.

Financiële Positie 2024-2028 en verwacht toekomstig perspectief					
	(-/- = overschot +/- = tekort)				
	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2024	2025	2026	2027	2028
Financiële positie 2024 - 2028 Per heden	1.836.000	-400.000	1.466.000	81.000	81.000
Nieuw beleid, Nieuwe ontwikkelingen en Ambities					
Structurele en Incidentele financiële ruimte die nodig is voor Nieuw beleid, Nieuwe ontwikkelingen en Ambities	0	1.674.913	3.141.948	3.243.401	3.632.970
Totaal doorwerking financiële effecten Nieuw Beleid, nieuwe ontwikkelingen en Ambities	0	1.674.913	3.141.948	3.243.401	3.632.970
Financiële positie 2023 - 2027					
Inclusief Nieuw beleid, Nieuwe ontwikkelingen en Ambities	1.836.000	1.274.913	4.607.948	3.324.401	3.713.970
Voorgestelde Dekkingsmiddelen					
Dekking uit reserves voor incidentele financiële ruimte die nodig is voor Nieuw beleid, Nieuwe ontwikkelingen en Ambities	0	-683.000	-519.000	-92.000	0
Inzet Stelpost Beleidsvoornemens	0	-744.000	-397.000	0	0
Inzet Stelpost groei formatie n.a.v. groei gemeente (2 Fte)	0	-160.000	-240.000	-240.000	-240.000
Totaal aan dekkingmiddelen	0	-1.587.000	-1.156.000	-332.000	-240.000
Financiële positie 2024 - 2028					
Inclusief Nieuw beleid, Nieuwe ontwikkelingen en Ambities en Inclusief dekkingsmiddelen	1.836.000	-312.087	3.451.948	2.992.401	3.473.970

Uit dit overzicht blijkt dat wij in de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 voor het jaar 2025 nog een sluitende financiële positie hebben. Vanaf 2026 is er sprake van forse tekorten in onze meerjarenraming. Zoals aangegeven nemen we in deze kadernota nog geen maatregelen om deze tekorten in te dammen. Het spreekt echter vanzelf dat de tekorten vanaf 2026 niet kunnen blijven bestaan. We bereiden in het kader van het ombuigingstraject maatregelen voor en nemen uiterlijk bij de Kadernota 2026 eventuele noodzakelijke besluiten om het financiële evenwicht in onze meerjarenraming te herstellen.

De financiële positie van deze kadernota 2025-2028 sluit met een overschot voor het jaar 2025 van € 312.000, 2026 sluit met een tekort van € 3.452.000, 2027 sluit met een tekort van € 2.993.000 en 2028 sluit met een tekort van € 3.474.000.

Inzet algemene reserve

De algemene reserve is een onderdeel van de weerstandscapaciteit van een gemeente en kent daarnaast een algemene dekkings- en financieringsfunctie. De positie van de algemene reserve is de laatste jaren ingezet ter dekking van incidenteel nieuw beleid of ter dekking van kapitaallasten van grote kapitaalinvesteringen. Ook in deze kadernota 2025-2028 doen wij u voorstellen om incidenteel de algemene reserve als dekkingsmiddel in te zetten. In de begrotingjaren 2025, 2026 en 2027 wordt de algemene reserve ingezet als dekking voor nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities met een incidenteel karakter.

Hieronder treft u een overzicht van de standen en het verloop van de algemene reserve op basis van alle bekende claims op de reserve inclusief de voorstellen in deze kadernota.

Overzicht verloop Algemene Reserve	2024	2025	2026	2027	2028
Stand algemene reserves -/- = verminderingen +/- = vermeerderingen	-18.851.110	-18.767.956	-16.466.770	-15.595.770	-5.503.770
Doorwerking financiële effecten mutaties Algemene Reserve					
Toevoeging/onttrekking Erfgoedbeleidsnota	27.500	0	0	0	0
Onttrekking i.v.m. dekking uitbreiding formatie	666.086	666.086	0	0	0
Onttrekking tbv uitvoeringskosten verruiming minimabeleid voor 2023 en 2024 (BGW 9-2023)	160.000	0	0	0	0
Claims voor incidentele dekking nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en Ambities	1.450.850	352.100	352.000	0	0
Aankoop grond Randweg Opheusden	475.000	600.000	0	0	0
Onttrekking voor storting in de reserve toekomstige afschrijvingen investeringen	0	0	0	10.000.000	0
2e bestuursrapportage 2023 (Bestemming 2023 naar 2024)	467.500	0	0	0	0
Onttrekking ter dekking van budget voor niet vergunning gebonden toezicht en handhaving	200.000	0	0	0	0
Voorgestelde toevoeging resultaat jaarstukken 2023	-3.363.782	0	0	0	0
Onttrekking ter dekking van incidentele uitgaven kadernota 2025-2028 (informatiebeleidsplan)	0	683.000	519.000	92.000	0
Totaal doorwerking financiële effecten mutaties Algemene Reserve	83.154	2.301.186	871.000	10.092.000	0
Stand algemene reserve na verwerking financiële effecten -/- = overschot +/- = tekort	-18.767.956	-16.466.770	-15.595.770	-5.503.770	-5.503.770

Weerstandscapaciteit en weerstandsratio

Bij de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 was de classificatie van de weerstandsratio op basis van het berekende risicoprofiel in relatie tot de beschikbare weerstandscapaciteit eind 2024 'Uitstekend'. Door de onttrekkingen aan de algemene reserve daalde de weerstandscapaciteit, en daarmee de weerstandsratio maar dit werd geheel goed gemaakt door de gecumuleerde begrotingsresultaten. De op dat moment geprognosticeerde weerstandsratio voor eind 2027 was 1,3 en deze kwalificeerde als 'voldoende'.

De weerstandscapaciteit is in de periode van begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 tot aan deze kadernota 2025-2028 gewijzigd en beperkt verbeterd. De weerstandscapaciteit neemt toe met € 3.363.000 door toevoeging van het resultaat van de Jaarstukken 2023 en neemt af door het verwachte resultaat van de jaarschijf 2024, een tekort van € 1.836.000.

Hieronder heeft u in één oogopslag zicht op de weerstandscapaciteit en de weerstandsratio per heden gebaseerd op het risicoprofiel begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027.

Weerstandscapaciteit/Ratio	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve per 01-01	-18.851.110	-18.767.956	-16.466.770	-15.595.770	-5.503.770
Geplande en verwachte mutaties Algemene reserve lopende het jaar	83.154	2.301.186	871.000	10.092.000	0
Niet vrij te besteden deel Algemene Reserve	10.000.000	10.000.000	10.000.000	0	0
Begroot resultaat vorig jaar	0	1.836.000	1.524.000	4.976.000	7.969.000
Onvoorzien	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Resultaat jaarschijf 2024 per heden of Resultaat Kadernota 2025-2028	1.836.000	-312.000	3.452.000	2.993.000	3.474.000
Totaal beschikbaar weerstandscapaciteit per 31-12	-6.981.956	-4.992.770	-669.770	2.415.230	5.889.230
2027	3.951.000	3.951.000	3.951.000	3.951.000	3.951.000
Weerstandsratio	1,8	1,3	0,2	-0,6	-1,5
	Ruim voldoende	Voldoende	Ruim onvoldoende	Ruim onvoldoende	Ruim onvoldoende

Als de gecalculerde financiële resultaten van deze kadernota werkelijkheid worden en ten bate of ten laste worden gebracht van ons weerstandscapaciteit (algemene reserve) dan is onze weerstandscapaciteit bij lange na niet toereikend. Vanaf 2026 is zal ons weerstandscapaciteit nihil zijn en in 2028 zal er een tekort zijn van € 5.889.000. Rekening houdend met het weerstandscapaciteit die nodig is om risico's te kunnen opvangen zal er een tekort zijn van afgerond € 9.840.000. We hebben gelukkig enig 'vet op de botten', maar dit laat de noodzaak zien om uiterlijk bij de Kadernota 2026-2029 besluiten te nemen om de financiële positie vanaf 2026 in evenwicht te brengen. De actualisatie van de risico's zal nog plaatsvinden, dat gebeurt bij de Begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicomanagement.

Uitgangspunten en kaders die gehanteerd worden bij samenstellen begroting 2025 -2028

Het financieel-economisch perspectief voor de komende jaren vraagt om een strikt begrotingsbeleid. Aanvullend op geldende wet- en regelgeving in onder meer de Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording en onze Financiële verordening art. 212, gaan wij hierbij uit van onderstaande uitgangspunten. Deze zijn leidend voor ons inhoudelijke en financiële beleid en de uitvoering in de komende jaren.

1. Coalitieakkoord 2022-2026: "Zorgzaam – Duurzaam – Koersvast!"
Als uitvloeisel van de gemeenteraadsverkiezingen is een coalitieakkoord opgesteld. Dit akkoord vormt de leidraad voor het gemeentelijk beleid voor de komende jaren (eerste W-vraag per Ambitie).
2. Integrale afweging
De raad weegt nieuw beleid tegen elkaar en tegen de beschikbare financiële beleidsruimte af bij de besluitvorming over de begroting in het najaar. Deze begroting biedt inzicht in de ontwikkeling van de financiële beleidsruimte en in voorgesteld nieuw beleid.
3. Bestaand beleid
Bij het opstellen van de begroting gaan we uit van het bestaande beleid. Bestaand beleid gaat over de (financieel) beleidsmatige situatie tot en met uw besluitvorming de raad van juli 2024.
4. Nieuw beleid
Een uitzondering op het voorgaande punt betreft nieuwe ontwikkelingen waarover u bij de behandeling van deze kadernota besluit. Het kan bijvoorbeeld gaan om voorstellen voor nieuw beleid, Ombuigingen en dekkingsvoorstellen. De inpassing van eventueel nieuw beleid / nieuwe ontwikkelingen, Ombuigingen en dekkingsmiddelen vindt plaats in de begroting onder het hoofdstuk 'Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en Ombuigingen'. Definitieve besluitvorming over het 'Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en Ombuigingen heroverwegingen' gebeurt bij de begrotingsbehandeling in het najaar.
Bij bestuursrapportages en jaarstukken worden geen besluiten genomen over het uitvoeren van nieuw beleid. Nieuw beleid of beleidsintensiveringen na de kadernota kunnen alleen op basis van een afzonderlijk raadsbesluit verwerkt worden in de begroting. Hiermee wordt terughoudend omgegaan.
5. Nieuw beleid na begrotingsbehandeling
Als de raad besluit over een voorstel om extra middelen uit te geven op een ander moment dan bij de genoemde integrale afweging dient solide dekking worden gevonden. Tenzij er sprake is van externe dekking moet in het voorstel aangegeven worden welke adequate dekking er is. Een mogelijkheid hierbij is 'oud voor nieuw' ofwel oud beleid schrappen voor nieuw beleid. Een beroep op een verwacht positief begrotingsoverschot of een waarschijnlijk rekeningsaldo is in principe geen adequate dekking.
6. Behoedzame en reële ramingen
Bij het begroten (budgetteren) gaan we uit van behoedzame en reële ramingen. De raming van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds voor een begrotingsjaar baseren wij op de meicirculaire van het voorafgaande jaar. Tussentijdse mutaties in de hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds verrekenen wij incidenteel met het begrotingssaldo. Bijstelling van specifieke, incidentele geldstromen van rijk of provincie verrekenen wij direct met de specifieke, incidentele uitgaven die hiertegenover staan.
7. Structureel en reëel sluitende begroting
Voor de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 wordt voorgesteld en volgen wij het advies van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten om af te wijken van het tot op heden gehanteerde uitgangspunt dat zowel de begroting als het laatste jaar van de meerjarenraming structureel en reëel sluitend zijn. Er wordt aangesloten bij de (minimale) norm voor (normaal) repressief toezicht op grond van het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader van de provinciale toezichthouders. Dit betekent dat de begroting structureel en reëel in evenwicht moet zijn. Als de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is, dan moet aannemelijk zijn dat dit evenwicht uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming tot stand wordt gebracht.
8. Structurele uitgaven worden structureel gedekt
Tegenover structurele lasten staan structurele baten. Tegenover structurele lasten kunnen geen incidentele baten of incidentele meevallers staan. Uit het budget voor onvoorziene uitgaven worden geen structurele uitgaven gedaan.

9. Weerstandscapaciteit inzetten ten gunste van realisatie van Ambities.

Binnen het financieel beleid bestaat de mogelijkheid om de weerstandscapaciteit in te zetten voor het realiseren van grote ambitieprojecten. Hiervoor gelden de volgende afspraken:

- De weerstandsratio mag niet onder de 1,0 komen.
- Voor grote ambitieprojecten worden de lasten (exploitatiekosten en kapitaallasten in beeld gebracht).
- Ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten kan een bestemmingsreserve gevormd worden.
- Om het risico van het wegvallen van de dekking door op termijn het uitputten van de bestemmingsreserve moet vroegtijdig (bij een kadernota) de nodige vervangingsinvesteringen in beeld gebracht zijn waar dekking vanuit een bestemmingsreserve tegenover staat.
- Daarnaast moet ons weerstandscapaciteit goed gemonitord worden zodat de gestelde kaders van het risicomangement worden nagekomen.

10. Weerstandscapaciteit inzetten ten gunste van een sluitende begroting of meerjarenraming

Onttrekkingen aan reserves zijn in beginsel incidenteel van aard. Vanaf 2024 mogen gemeenten hun algemene reserve onder voorwaarden echter (gedeeltelijk) inzetten ter dekking van een structureel tekort in de begroting of meerjarenraming. Omdat hiermee feitelijk een structureel tekort wordt gedekt vanuit incidentele middelen wordt van deze mogelijkheid vooralsnog geen gebruik gemaakt. Afhankelijk van de ontwikkeling van de financiële positie, de algemene reserve en de risico's kan hierin op enig moment een andere afweging worden gemaakt.

11. Aantal inwoners

Als uitgangspunt bij het samenstellen van de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 wordt het aantal inwoners genomen op peildatum 1 januari 2024. Op die datum telde Neder-Betuwe 25.692 inwoners.

Plaatsnaam	Aantal 2016	Aantal 2017	Aantal 2018	Aantal 2019	Aantal 2020	Aantal 2021	Aantal 2022	Aantal 2023	Aantal 2024
Dodewaard	4.379	4.376	4.383	4.441	4.392	4.423	4.462	4.547	4592
Echteld	1.056	1.027	1.025	1.037	1.036	1.047	1.056	1.066	1041
Kesteren	5.527	5.671	5.812	6.078	6.411	6.564	6.854	7.143	7344
Opheusden	6.132	6.215	6.309	6.303	6.336	6.353	6.352	6.351	6340
Ochten	4.860	4.902	4.932	5.005	4.986	5.081	5.144	5.174	5207
IJzendoorn	1.095	1.112	1.154	1.170	1.178	1.180	1.164	1.167	1168
TOTAAL	23.049	23.303	23.615	24.034	24.339	24.648	25.032	25.448	25.692

12. Prijspeil (inflatiepercentage)

De budgetten in de begroting worden geraamd op basis van constante prijzen. De uitkeringen uit het gemeentefonds wordt geraamd op basis van lopende prijzen. Om aansluiting te houden met de verwachte prijsontwikkeling wordt centraal een stelpost prijscompensatie geraamd.

De meicirculaire 2024 geeft de kaders aan voor de verwachte prijsstijging voor het jaar 2025. De afspraak die wij met u hebben gemaakt, is dat wij voor de prijsstijging jaarlijks een stelpost prijsstijging opnemen met het percentage dat de meicirculaire voor het volgende jaar aangeeft.

Bij de begroting 2025 passen we onze stelpost prijsstijgingen voor 2025 aan op basis van het verwachte percentage prijsstijging uit de meicirculaire 2024. In de meerjarenraming 2026-2028 wordt voor de jaren 2026 tot en met 2028 rekening gehouden met verwachte prijsstijgingen uit de meicirculaire 2024.

13. Personeelslasten

De formatie 2025 wordt geraamd op basis van de formatie 2024. De huidige, nog geldende CAO heeft een looptijd van 1 januari 2024 tot 1 april 2025. De financiële effecten van deze CAO zijn verwerkt in de eerste bestuursrapportage 2024. Informatie over een nieuwe CAO is nog niet bekend, de onderhandelingen hierover beginnen medio november 2024. De meicirculaire 2024 geeft kaders aan voor de verwachte loonstijgingen voor de komende jaren. De huidige CAO is verwerkt via de 1^e bestuursrapportage 2024 in de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027. De meicirculaire 2024 geeft de kaders aan voor de verwachte loonstijging voor het jaar 2025.

Bij de begroting 2025 passen we onze stelpost loonstijging voor 2025 aan op basis van het verwachte percentage prijsstijging uit de meicirculaire 2024. In de meerjarenraming 2026-2028 wordt voor de jaren 2026 tot en met 2028 rekening gehouden met verwachte loonstijgingen uit de meicirculaire 2024.

14. Investeringsbudgetten en vrijval van investeringsbudgetten

In de Financiële Verordening Neder-Betuwe 2023 (art. 212) heeft u beleidskaders aangegeven voor de manier van omgaan met investeringsbudgetten en vrijval van investeringsbudgetten. Investeringsbudgetten worden beschikbaar gesteld op basis van een deugdelijke voorbereiding. De ondergrens voor investeringsbudget bedraagt € 35.000. Vrijval in investeringsbudgetten wordt niet in de exploitatiesfeer ingezet. De ruimte die ontstaat door vrijval van afschrijvingslasten wordt benut voor vervanging van investeringsbudgetten. Als vervanging niet nodig is, zal de vrijval van afschrijvingslasten ten gunste komen van de financiële positie. Bij bestuursrapportages wordt bezien of er daadwerkelijk sprake is van vrijval van kapitaallasten.

15. Reserves en voorzieningen

De basis hiervoor vormt de nota reserves en voorzieningen 2018. Deze nota is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 maart 2018.

16. Reservepositie

De algemene reserve dient ter dekking van de risico's en om incidentele exploitatietekorten op te vangen.

17. Doorrekening uren

Als ambtelijke capaciteit wordt ingezet voor grondexploitaties, investeringsprojecten en bestuursopdrachten met afzonderlijke dekking (bv. reserves of subsidies) dan kunnen de ambtelijke kosten die hiermee zijn gemoeid worden doorberekend aan deze kostendragers. Deze kosten komen dan niet ten laste van de exploitatiebegroting. Urentoerekening naar grondexploitaties, investeringen en bestuursopdrachten kan alleen plaatsvinden indien er sprake is van een actuele en reële raming van de verwachte ambtelijke inzet. Op dit moment worden er alleen standaard uren doorberekend aan grondexploitaties en bestuursopdrachten. Van een structurele toerekening van vaste formatie aan investeringen is op dit moment nog geen sprake.

Overzicht nieuw beleid, ontwikkelingen en ambities

Op de pagina hierna vindt u het totaaloverzicht van alle voorstellen in deze kadernota, voorzien van de financiële consequenties en verdeeld over de begrotingsprogramma's. Een aantal bedragen daarin is lichtgeel gearceerd, deze zijn voorzien van een incidentele dekking. De overige bedragen zijn met een structurele dekking opgenomen in deze kadernota.

Structureel/Incidenteel						
Programma 1 Bestuur en Dienstverlening						
Coördinator Gemeentewinkel	0	0	0	0	0	2
Programma 2 Openbare Orde en Veiligheid						
Digitale weerbaarheid en weerbaar tegen ondermijning	0	8.000	8.000	8.000	8.000	3
Programma 3 Fysieke Leefomgeving						
Effectieve en efficiënte inrichting en beheer openbare ruimte	0	429.000	429.000	429.000	429.000	3
Stimuleren van wandelen, Ommetje Casterhoven (Brug)	175.000	0	5.167	5.138	5.108	3
Speelruimteplan 2024-2027	552.000	0	42.336	41.968	41.590	3
Het verhogen van de groene uitstraling van de gemeente	600.000	16.500	33.000	49.500	66.000	3
Klimaatadaptatie	0	25.000	25.000	25.000	25.000	3
Trekker deelopgave circulariteit en klimaatadaptatie	0	0	0	41.600	41.600	2
Regisseur omgevingsplan	0	0	0	0	104.000	2
Actualiseren en herijken programma duurzaamheid	0	0	0	0	0	2
Rehabilitatie Bagijnestraat Ochten (voorbereiding 2026 gereed 2029)	510.000	0	0	590	1.180	2
Rehabilitatie Dodewaard Zuid te Dodewaard (voorbereiding 2027 gereed 2030)	4.915.000	0	0	0	9.830	2
Rehabilitatie Fruitstraat Kesteren (voorbereiding 2026 gereed 2029)	1.180.000	0	0	2.360	4.720	2
Rehabilitatie IJzendoorn Oud IJzendoorn (voorbereiding 2028 gereed 2031)	1.910.000	0	0	0	0	2
Rehabilitatie Molendam Ochten (voorbereiding 2027 gereed 2030)	240.000	0	0	0	480	2
Rehabilitatie Schenkhofstraat Kesteren (voorbereiding 2026 gereed 2029)	800.000	0	0	1.600	3.200	2
Rehabilitatie De Leede Kesteren (voorbereiding 2025 gereed 2028)	967.000	0	1.934	3.868	6.769	2
Rehabilitatie Dichterswijk/Romeinse buurt Kesteren (voorber.2025 gereed 2028)	125.000	0	250	500	875	2
Rehabilitatie Nassaulaan Kesteren (voorbereiding 2025 gereed 2028)	35.000	0	70	140	245	2
Brug Betuwe Singel Echteld	100.000	0	200	700	5.000	2
Programma 4 Economie						
Geen						
Programma 5 Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet						
Voldoende opvangplekken voor asielzoekers	0	pm	pm	pm	pm	1
Specialistische jeugdzorg - Mobiele brigade en integrale zorg	0	38.055	38.055	38.055	38.055	2
Preventief jeugdbeleid	0	40.000	40.000	40.000	40.000	3
Toekomstbestendige uitvoering van Participatiewet en Schuldhulpverlening	0	90.358	400.000	400.000	400.000	1
Projectleider sociale pijler	0	0	0	0	0	?
Programma 6 Onderwijs, Sport en Welzijn						
Verduurzamen gemeentelijke gebouwen Sporthal de Leede 2025	770.000	0	59.032	58.519	58.005	3
Verduurzamen gemeentelijke gebouwen Gymzaal Echteld 2025	190.000	0	14.604	14.477	14.350	3
Verduurzamen gemeentelijke gebouwen Kesteren/Hoenderik 2026	190.000	0	0	14.573	14.446	3
Vervanging vervoersbussen (Klaartje en Swobrik)	55.000	0	9.717	9.625	9.534	2
Vervanging vervoersbussen (Klaartje en Swobrik)	55.000	0	0	9.717	9.625	2
IHP Investerings scholen Kesteren	13.000.000	0	0	100.000	100.000	1
Realiseren skatevoorzieningen	150.000	15.000	7.833	7.733	7.633	3
Verleggen inrit verkeer	50.000		1.750	1.738	1.725	3
Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB, Onvoorzien						
Het mogelijke effect van de aanpassing van de financiering systematiek in het gemeentefonds (Zonder verdere Rijksmaatregelen)	0	0	480.000	820.000	1.160.000	1
Stelpost prijsstijgingen Verbonden Partijen	0	0	0	0	0	1
Bestaande structurele formatiebehoefte zonder structurele dekking	0	0	697.000	697.000	697.000	2
Uitvoering informatiebeleidsplan 2025 -2027	0	683.000	519.000	92.000	0	1,2
Versterking ondersteuning primair proces	0	330.000	330.000	330.000	330.000	2
Doorwerking financiële effecten voorliggende nieuwe ontwikkelingen	26.569.000	1.674.913	3.141.948	3.243.401	3.632.970	

NIEUW BELEID EN NIEUWE ONTWIKKELINGEN IN DE BEGROTINGSPROGRAMMA'S

Programma 1 Bestuur en dienstverlening

Missie

Bestuur en organisatie staan ten dienste van een samenleving die voortdurend in beweging is. We staan voor uitdagingen die we alleen succesvol kunnen aanpakken als hiervoor een breed draagvlak bestaat bij inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We hebben oog voor de groeiende afstand tussen burger en overheid die in Nederland te zien is. Zorgvuldige communicatie, participatie en een goede dienstverlening zijn daarom belangrijk. Dit verbindt de gemeente met de samenleving en zorgt voor transparantie, vertrouwen en een goede onderlinge relatie. Door de omgeving goed te betrekken zorgen we voor betere plannen en beleid.

De opgaven waarvoor wij staan houden niet op bij onze gemeentegrenzen. Daarom werken wij nauw samen met onze buurgemeenten, gemeenschappelijke regelingen en als dat nodig is ook met gemeenten en organisaties op regionaal en provinciaal niveau. Neder-Betuwe heeft een stevige positie in de regio.

Nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities

Coördinator gemeentewinkel / projectleider verkiezingen

Onontkoombaar

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
De ambtelijke organisatie is berekend op haar taken	We brengen de capaciteit en hoeveelheid werk met elkaar in balans.	continu

Wat mag het kosten?	Investering	2025	2026	2027	2028
Coördinator Gemeentewinkel/projectleider verkiezingen (1 fte)	0	95.000	95.000	95.000	95.000
Dekking uit leges		-95.000	-95.000	-95.000	-95.000
Totaal	0	0	0	0	0

De hoeveelheid werkzaamheden binnen de gemeentewinkel neemt toe vanwege de gestage groei van het aantal inwoners en daarmee het aantal mensen wat we bedienen vanuit de Gemeentewinkel. Samen met de extra inzet voor de inschrijving van Oekraïners en arbeidsmigranten alsook de toename van werkzaamheden als gevolg van nieuwe en aangepaste wetgeving is coördinatie van de werkzaamheden noodzakelijk. Ook is het noodzakelijk processen te stroomlijnen en in te kunnen spelen op knelpunten. De benodigde capaciteit is in de voorgaande periode tijdelijk ingehuurd, maar is structureel nodig.

Bij het niet inzetten van deze extra capaciteit kan dit vertraging opleveren bij het halen van ambities, kunnen we onze klanten niet volgens afspraak van dienst zijn en is door het niet halen van wettelijke termijnen voor het vervaardigen van onder andere reisdocumenten wat ten koste gaat van de voortgang van beleid en de uitvoering daarvan.

De kosten worden gedekt door hogere legesopbrengsten, die samenhangen met een combinatie van hogere dan nu in de begroting opgenomen aantallen en een hogere kostendekkendheid (tarieven). Overigens wordt opgemerkt dat bij de begroting 2024 een bedrag van € 0,1 mln. structureel ten gunste van de algemene middelen is gebracht in verband met de legesopbrengsten

Programma 2 Openbare orde en veiligheid

Missie

In Neder-Betuwe is het fijn wonen en leven. Veiligheid is een belangrijke voorwaarde om in vrijheid te kunnen leven. Het gaat hierbij zowel om de harde cijfers als het gevoel van veiligheid. We versterken onze veiligheid door in te zetten op het tegengaan van ondermijning, het versterken van onze politiecapaciteit, het voorkomen en bestrijden van mensenhandel en het tegengaan van uitbuiting van arbeidsmigranten.

Deze missie komt overeen met de vastgestelde visie in de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein. De ambities en ontwikkelingen binnen dit programma komen deels terug in de nota of de bijbehorende uitvoeringsplannen.

Nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities

Digitale weerbaarheid en weerbaar tegen ondermijning

Ambitie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Ondermijnende criminaliteit, uitbuiting en mensenhandel wordt voorkomen	We verhogen de (digitale) weerbaarheid van onze samenleving	continu
	Preventie en voorlichting van gemeentelijke organisatie op het gebied van ondermijning via opleidingen en informatiebijeenkomsten.	continu
	Preventie en voorlichting naar inwoners, ondernemers en overige specifieke doelgroepen op het gebied van ondermijning. Met daarbij speciale aandacht voor het vergroten van bewustwording en meldingsbereidheid en het informeren over de gevolgen van deelname aan criminele netwerken.	continu

Wat mag het kosten?	Investing	2025	2026	2027	2028
Digitale weerbaarheid		4.000	4.000	4.000	4.000
Weerbaar tegen ondermijning		4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal		8.000	8.000	8.000	8.000

Vanuit het Integraal Veiligheidsplan De Waarden 2023-2026 (vastgesteld door de gemeenteraad) is digitale veiligheid één van de prioriteiten. De samenleving digitaliseert. Steeds vaker regelen inwoners, ondernemers en publieke instellingen hun zaken en diensten online. Digitale criminaliteit neemt toe en heeft een behoorlijke impact. Hieronder valt gegevensdiefstal, cyberaanvallen, maar ook strafbare uitingen, verkoop van gestolen of vervalste goederen en identiteitsfraude. Het bevorderen van de digitale weerbaarheid is nodig. Er zijn drie kwetsbare doelgroepen gedefinieerd: jeugd, ouderen en ondernemers.

Het is van belang dat de samenleving en de overheid weerbaar gemaakt worden tegen ondermijnende criminaliteit. Criminelen hebben de gemeente nodig om hun criminele activiteiten te kunnen voortzetten. Denk aan het aanvragen van (valse) paspoorten, overtredingen van de BRP aanvragen van vergunningen om die te misbruiken, het beïnvloeden van ambtenaren en bestuurders, misbruiken van subsidies en uitkeringen en het illegaal gebruiken van vastgoed, enz. Ambtenaren en bestuurders dienen hiertegen weerbaar te zijn en hebben instrumenten en kennis nodig om de signalen hiervan te herkennen en hier vervolgens iets mee te doen. Daarnaast is het van belang dat ook onze inwoners weerbaar zijn tegen de invloeden van ondermijnende criminaliteit. Met name kwetsbare inwoners lopen een extra risico slachtoffer te worden van criminelen die hen misbruiken of uitbuiten voor crimineel gewin. Onze inwoners hebben instrumenten en kennis nodig om de signalen hiervan te herkennen en hier vervolgens iets mee te doen.

Programma 3 Fysieke leefomgeving

Missie

Neder-Betuwe is een veilige, schone, aantrekkelijke en gevarieerde gemeente en staat bekend als hét laanboomcentrum van Nederland en Europa. Wij werken samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan het behoud en de ontwikkeling van een duurzame, leefbare en vitale gemeente. De woningvoorraad is kwalitatief op orde en stemmen we voortdurend af op de behoefte. We ontwikkelen de mobiliteit in onze gemeente zo, dat deze de bereikbaarheid, de verkeersveiligheid en de leefbaarheid versterkt.

Klimaatverandering is een urgent wereldwijd probleem. Onder invloed van klimaatverandering ontstaan maatschappelijke vraagstukken. De regierol om deze aan te pakken ligt voor een deel bij gemeenten. We werken daarom integraal aan een duurzame (lokale) leefomgeving en een gezonde leefstijl.

Nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities

Effectieve en efficiënte inrichting en beheer openbare ruimte

Ambitie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Effectieve en efficiënte inrichting en beheer openbare ruimte	Neder-Betuwe is voornemens alle beeldbepalende beheertaken weer in eigen regie uit te gaan voeren. Ingangsdatum zal 1 januari 2025 zijn. De raad heeft hier nog geen besluit over genomen. Daarom moet ervan uitgegaan worden dat het beschikbaar gestelde bedrag voor 2024 ook voor 2025 en verder noodzakelijk zal zijn. Op dit moment wordt in beeld gebracht welke contracten, taken en (personele) middelen hiermee zijn gemoeid. Verwachting is dat Neder-Betuwe de beeldbepalende taken na het zomerreces in de markt zal zetten.	2025

Wat mag het kosten?	Investering	2025	2026	2027	2028
Beheer openbare ruimte		429.000	429.000	429.000	429.000
Totaal	0	429.000	429.000	429.000	429.000

Stimuleren van bewegen

Ambities

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Het stimuleren van bewegen in de buitenruimte (nieuw)	Het aanleggen van een voetgangersbrug met aansluitende paden	2025

Wat mag het kosten?	Investering	2025	2026	2027	2028
Ommetje Casterhoven, aanleg brug in 2025	175.000	0	4.667	4.638	4.608
Meerjarige onderhoudskosten	0	0	500	500	500
Totaal	175.000	0	5.167	5.138	5.108

Met de realisatie van de woningen in Casterhoven komt de wens om in de wijk een ommetje te realiseren als recreatieve voorziening. Het gaat om een voetgangersbrug van ongeveer 1,50 meter breed, waardoor er een ommetje kan worden gerealiseerd. De wandelroute en voetgangersbrug zijn bedoeld voor wandelaars, hondenbezitters, rolstoelen, kindervagens. Het niet bedoeld voor fietsers, auto's enz. De brug wordt aangelegd over de A-watgang aan de noordzijde in Casterhoven. Aansluitend komt er een wandel/struinpad richting de Hoofdstraat. Het verzoek valt binnen het coalitieakkoord. Het doel is het stimuleren van bewegen in de buitenruimte.

Speelruimteplan 2024-2027

Wettelijk/ambities

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Voldoende en passende speelplekken voor jeugdigen (6.2) en Effectieve en efficiënte inrichting en beheer openbare ruimte (3.2)	In 2025 gaan we uitvoering geven aan het Speelruimteplan 2024-2027: 11 speelplekken worden gerevitaliseerd, oftewel heringericht.	2025

Wat mag het kosten?	Investering	2025	2026	2027	2028
Kapitaallasten	552.212		42.336	€ 41.968	41.590
Bijdrage uit nota Bovenwijks		- 75.000			
Impulsen met dekking uit nota Bovenwijks		75.000			
Totaal	552.212	0	42.336	41.968	41.590

U heeft in maart 2024 het speelruimtebeleid vastgesteld waarin is opgenomen dat het investeringsbudget vanaf 2025 jaarlijks wordt aangevraagd via de Kadernota. In bovenstaande tabel wordt de investeringsaanvraag voor jaarschijf 2025 weergegeven. Voor 2025 is € 489.712 nodig voor het revitaliseren/herinrichten van 11 speelplekken en € 137.500 voor een aantal impulsen. Bij dit laatste budget (€ 137.500) is er voor € 75.000 dekking uit de nota Bovenwijks. Er resteert dan een aanvraag voor een investeringskrediet van totaal € 552.212,-

Het verhogen van de groene uitstraling van de gemeente

Ambities

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
De groene uitstraling van de gemeente verhogen (nieuw)	De toegangswegen richting de kernen zijn veelal buiten de bebouwde kom. We gaan kijken naar een passende investering om het openbaar groen rond de toegangswegen beter aan te laten sluiten. Het vigerende onderhoudsregime is op B of C niveau. Door o.a. het niveau van ons openbaar groen en de wegen (verharding) naar een hoger level te brengen (A niveau) kan het aanzien vergroot worden.	2025 e.v.

Wat mag het kosten?	Investering	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Kapitaallasten	600.000	1.500	3.000	4.500	6.000	30.000	29.760
Beheer en onderhoud	0	15.000	30.000	45.000	60.000	60.000	60.000
Totaal	600.000	16.500	33.000	49.500	66.000	90.000	89.760

De aanleiding voor deze ambitie is het verzoek van lokale ondernemers aan de gemeente om gezamenlijk het aanzien van de toegangswegen te vergroten. Het college stelt voor om eerst een bestuursopdracht te maken waarin de vraag beantwoord wordt, hoe wij onze toegangswegen en/of dorpscentra naar een groener en/of hoger kwaliteitsniveau kunnen brengen. Hierbij moet tevens gekeken worden naar de bijbehorende investerings- en beheerkosten. Omdat de bestuursopdracht nog moet worden uitgevoerd, zullen de hier genoemde bedragen nog wijzigen, maar zijn ze wel richtinggevend.

Klimaatadaptatie

Ambities

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Een klimaat-adaptief Neder-Betuwe (nieuw)	We intensiveren de samenwerking in regionaal verband, zodat we effectief kunnen werken en samen kansen verzilveren om Rijkssubsidies voor klimaatadaptatie binnen te halen.	2025 e.v.

Wat mag het kosten?	Investering	2025	2026	2027	2028
Meerkosten t.o.v. huidige KAR-bijdrage		25.000	25.000	25.000	25.000

Het regionale samenwerkingsverband Klimaat Actief Rivierenland weet door gezamenlijk op te trekken resultaten te boeken. Hiervoor is budget gereserveerd, maar om nog beter aan de wensen van de gemeenten te voldoen is een intensivering wenselijk. In regionaal verband kunnen onder andere subsidies worden aangevraagd (DPRA subsidie), kennis en ervaring gedeeld, en kunnen we als Rivierenland gezamenlijk naar buiten treden.

Trekker deelopgave circulariteit en klimaatadaptatie

Onontkoombaar

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Doelstellingen regionale- en lokale adaptatiestrategie realiseren en gemeentelijke inzet circulariteit.	U heeft in 2022 het Programmaplan duurzaamheid vastgesteld. Vervolgens is in december 2022 de Lokale Adaptatie Strategie (LAS) met het daarbij behorende uitvoeringsprogramma vastgesteld door de gemeenteraad. Dit programma is in uitvoering en daar is vanaf de begroting 2023 een medewerker voor aangetrokken.	2027 e.v.

Wat mag het kosten?	Investing	2025	2026	2027	2028
0,4 fte trekker deelopgave circulariteit en klimaatadaptatie				41.600	41.600
Totaal	0	0	0	41.600	41.600

Vanaf de begroting 2023 is 1 formatieplaats opgenomen voor de uitvoering van ons programma op het gebied van klimaat en circulariteit. Hier is vaste capaciteit voor aangenomen omdat de opgave structureel is. Een deel van de benodigde middelen voor deze capaciteit is voor 60% structureel opgenomen in de meerjarenbegroting en voor 40% moet vanaf 2027 dekking worden gevonden.

Dekking uit reserve duurzaamheid niet meer mogelijk vanaf 2024

De dekking voor 2023 is eenmalig ten laste gebracht van de reserve duurzaamheid. Dat kon omdat de rijksmiddelen voor 2023 niet waren gelabeld. Voor de jaren 2024, 2025 en 2026 zijn de kosten eenmalig ten laste gebracht van de algemene reserve. De dekking kan echter niet structureel uit de reserve duurzaamheid worden gehaald, omdat dat niet meer is toegestaan. De rijksmiddelen zijn bestemd voor de aanpak van aardgasvrije wijken. In de nieuwe rijksregeling (CDOKE t/m 2030) zijn de middelen specifiek toegekend aan het behalen van de doelen uit de Klimaatwet en niet bestemd voor klimaatadaptatie, zie hieronder:

“Onder klimaat- en energiebeleid valt beleid dat bijdraagt aan het behalen van de doelen uit de Klimaatwet. De Klimaatwet houdt in dat Nederland uiterlijk in 2050 klimaatneutraal wil zijn. Het doel voor 2030 in de Klimaatwet is om de uitstoot van CO₂ met minimaal 55% te verminderen. Onder de Klimaatwet, en dus ook de CDOKE, valt niet het beleid gericht op reductie van fijnstof of stikstof. Ook kan de CDOKE niet worden ingezet voor beleid gericht op klimaatadaptatie of klimaatarmoede.”

Regisseur Omgevingsplan

Onontkoombaar

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Planvorming en regels Omgevingswet op orde	Coördinatie van het Omgevingsplan structureel borgen. Met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 komen extra werkzaamheden op ons af waarin nog niet voorzien is. Deze werkzaamheden houden verband met de juridische coördinatie van het Omgevingsplan, de afstemming met andere overheden, het verhuizen van gemeentelijke regels naar het Omgevingsplan, de juridische procedures en het toepasbaar maken van de regels.	2027 e.v.

Wat mag het kosten?	Investing	2025	2026	2027	2028
Regisseur omgevingsplan				104.000	104.000
Dekking reserve implementatie Omgevingswet				-104.000	
Totaal	0	0	0	0	104.000

Op grond van de Omgevingswet zijn wij verplicht om een Omgevingsplan op te stellen. Er is al een meerjarig plan met bijbehorende middelen voor het bouwen van het Omgevingsplan. Anders dan de oude bestemmingsplannen die altijd extern werden opgesteld is er vanuit de Omgevingswet nu de noodzaak voor een structurele coördinatie vanuit de gemeente. Er is coördinatie nodig vanwege de afstemming met de andere gemeentelijke regelgeving en met de regelgeving van de andere overheden. Het gaat om de volle breedte van regelgeving.

Vanaf de begroting 2023 is er 1 formatieplaats opgenomen voor de uitvoering van deze taken. Voor het jaar 2024 is dekking gevonden vanuit de ontvangen rijksmiddelen en voor de jaren 2025 en 2026 zijn de kosten eenmalig ten laste gebracht van de algemene reserve. Deze structurele taak is vanaf 2027 nog niet gedekt. In 2027 kunnen de benodigde middelen nog eenmalig aan de bestemmingsreserve implementatie Omgevingswet worden onttrokken. Dit op basis van de aangekondigde extra bijdrage van het Rijk voor de invoering Omgevingswet aan gemeenten beschikbaar zal stellen. Maar voor de periode daarna (vanaf 2028) zal structurele dekking gevonden moeten worden ten laste van de algemene middelen.

Actualiseren en herijken programma duurzaamheid

Onontkoombaar

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
We willen een duurzame gemeente zijn, klaar voor de toekomst	We actualiseren en herijken het programma Duurzaamheid zodat ambities, rijksopgaven, capaciteit en beschikbare middelen weer met elkaar in balans zijn.	2025 e.v

Wat mag het kosten?	Investing	2025	2026	2027	2028
Actualiseren en herijken programma duurzaamheid		40.000			
Dekking reserve duurzaamheid		-40.000			
Totaal	0	0	0	0	0

Er is een grote noodzaak voor de energietransitie. Vanuit het rijk krijgen we meer taken op het gebied van duurzaamheid. Bij het huidige Programma duurzaamheid in 2022 was daar nog niet in voorzien. Ook loopt onze Klimaatnota in 2025 af.

In 2022 is het Programma duurzaamheid vastgesteld. Daarin zijn onze lokale opgaven opgenomen op het gebied van duurzaamheid die op dit moment grotendeels in de uitvoerende fase zitten. Het afgelopen jaar zien we een forse toename in de taken die de rijksoverheid, in het kader van duurzaamheid, bij gemeenten belegt. Hoewel hier uitvoeringsmiddelen voor beschikbaar zijn gesteld, is het een steeds grotere opgave om deze taken uit te voeren. Dat vraagt om keuzes in wat we wel en wat we niet doen. Ook zien we binnen het Programma duurzaamheid dat er een sterk accent wordt gelegd op het ondersteunen van inwoners die zelf weinig middelen beschikbaar hebben om de duurzaamheidstransitie te maken. Hier zijn slimme koppelingen nodig met bestaand armoedebeleid. Ook is netcongestie een actueel vraagstuk geworden en kloppen ondernemers steeds vaker aan bij de gemeente. Kort samengevat zijn er verschillende aanleidingen om het programma duurzaamheid en de klimaatnota te actualiseren en te herijken.

Het voorstel is om de benodigde middelen te onttrekken aan de Reserve duurzaamheid.

Rehabilitatieopgave (MJIP en afronding projectenkalender)

Onontkoombaar

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Effectieve en efficiënte inrichtingen beheer openbare ruimte	We geven uitvoering aan de rehabilitatieopgave in de openbare ruimte.	2024 e.v.

Wat mag het kosten?	Investering	2025	2026	2027	2028
Rehabilitatieprojecten (MJIP en projectenkalender)	10.682.000	0	2.254	9.058	27.299
Totaal	10.682.000	0	2.254	9.058	27.299

We staan de komende jaren voor een omvangrijke rehabilitatieopgave in de openbare ruimte. Om onze infrastructuur op peil te houden en onze kapitaalgoederen duurzaam in stand te houden, zijn (vervangings)investeringen noodzakelijk. Hiervoor hebben wij een Meerjaren Investeringsplan (MJIP) uitgewerkt waarover u onlangs in een college informatieavond bent geïnformeerd. We voorzien in het kader van het MJIP de komende jaren in ieder geval de navolgende projecten:

- Rehabilitatie Bagijnestraat Ochten
- Rehabilitatie Dodewaard Zuid te Dodewaard
- Rehabilitatie Fruitstraat Kesteren
- Rehabilitatie IJzendoorn Oud IJzendoorn
- Rehabilitatie Molendam Ochten
- Rehabilitatie Schenkhofstraat Kesteren

Daarnaast is er voor de afronding van de (lopende) projectenkalender voor onderstaande projecten krediet benodigd. Het betreft bestaande integrale projecten waarvoor geldt dat de financiële middelen vanuit de tussen haakjes opgenomen disciplines nog niet voor het project beschikbaar waren gesteld.

- Rehabilitatie De Leede Kesteren (wegen, groen, verkeer)
- Rehabilitatie Dichterswijk/Romeinse buurt Kesteren (groen en verkeer)
- Rehabilitatie Nassaulaan Kesteren (groen)

Aangezien de aanvraag van financiële middelen met betrekking tot bovenstaande disciplines feitelijk ziet op nieuwe kredietonderdelen voor bestaande projecten lopen deze nu mee in deze kadernota (nieuw beleid). In de 1^e bestuursrapportage 2024 is voor de reeds eerder voor deze projecten beschikbaar gestelde kredietonderdelen een kredietverhoging voorgesteld (bestaand beleid). Deze bestaande kredieten zijn niet meer toereikend als gevolg van scope uitbreidingen en prijsstijgingen.

Omdat het gaat om aanzienlijke investeringsbedragen brengen we in deze kadernota de kapitaallasten van de verwachte investeringen uit het MJIP in beeld. Deze kapitaallasten verwerken we in onze financiële positie. De feitelijke kredietaanvraag vindt jaarlijks in het kader van de begroting plaats. Duidelijk is dat de financiële effecten van de noodzakelijke vervangingen zich voor een belangrijk deel afspelen buiten het bestek van de huidige meerjarenraming 2026-2028. Tijdens de uitvoering hebben we alleen te maken met rentelasten, maar na het gereedkomen van de projecten dient over de gerealiseerde investeringen afgeschreven te worden. Hierdoor lopende de kapitaallasten vanaf 2029 sterk op.

Voor de volledigheid merken wij op dat de lasten vervangingsinvesteringen in het verleden ten laste van onderhoudsvoorzieningen konden worden gebracht. Als gevolg van een wijziging van het BBV uit 2017 is deze werkwijze niet meer mogelijk. Investeringskosten dienen te worden geactiveerd en hierover wordt afgeschreven. De voormalige onderhoudsvoorzieningen zijn eerder al vrijgevallen ten gunste van de algemene middelen.

Tot op heden werden investeringen voor het volledige bedrag geraamd in het jaar waarin het krediet beschikbaar werd gesteld. Hier brengen we een verfijning in aan. Bij de verdere uitwerking van het MJIP en de aanvraag van investeringskredieten wordt rekening gehouden met de doorlooptijd van projecten en de tijd die nodig is voor voorbereiding en de daadwerkelijke uitvoering. Per project worden de investeringslasten in de tijd uitgezet, zodat we onze financieringsbehoefte daarop af kunnen stemmen. We krijgen hiermee meer grip op het verloop van onze investeringen de aan te trekken financiële middelen.

Onontkoombaar:

Binnen de huidige infrastructuur van wegen en riolering is het reguliere onderhoud afgestemd op een resterende levensduur van 50 jaar voor wegen en 60 jaar voor riolering. Aan het einde van deze levensduur is een integrale reconstructie noodzakelijk. Als deze integrale reconstructie wordt uitgesteld, ontbreken er voldoende middelen om de weg te onderhouden binnen de bestaande financiële kaders. Uitstel van onderhoud leidt tot kapitaalvernietiging.

Investeringsbudgetten voor Rehabilitatieprojecten																							
		Voorbereiding in:	Uitvoering gereed in:	Jaar krediet				Kapitaallasten															
				2025	2026	2027	2028	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032									
Rehabilitatie Bagijnestraat Ochten																							
	Riolering	2026	2029		215.000				-	-	-												
	Wegen	2026	2029		135.000				-	270	540		4.050		4.023							3.996	
	Groen	2026	2029		160.000				-	320	640	1.120	8.000		7.936							7.872	
	TOTAAL				510.000				-	590	1.180	2.065	12.050		11.959							11.868	
Rehabilitatie Dodewaard Zuid																							
	Riolering	2027	2030			3.600.000			-	-	7.200	14.400	25.200		80.080							80.080	
	Wegen	2027	2030			1.190.000			-	-	2.380	4.760	8.330		35.700							35.462	
	Groen	2027	2030			125.000			-	-	250	500	875		6.250							6.200	
	TOTAAL					4.915.000			-	-	9.830	19.660	34.405		122.030							121.742	
Rehabilitatie Fruitstraat Kesteren																							
	Riolering	2026	2029		850.000				-	1.700	3.400	5.950	18.908		18.908							18.908	
	Wegen	2026	2029		270.000				-	540	1.080	1.890	8.100		8.046							7.992	
	Groen	2026	2029		40.000				-	80	160	280	2.000		1.984							1.968	
	Verkeer	2026	2029		20.000				-	40	80	140	600		596							592	
	TOTAAL				1.180.000				-	2.360	4.720	8.260	29.608		29.534							29.460	
Rehabilitatie IJzendoorn Oud																							
	Riolering	2028	2031				1.045.000		-	-	-	2.090	4.180		7.315							23.245	
	Wegen	2028	2031				770.000		-	-	-	-	-		-							23.100	
	Groen	2028	2031				55.000		-	-	-	-	-		-							2.750	
	Verkeer	2028	2031				40.000		-	-	-	-	-		-							1.200	
	TOTAAL						1.910.000		-	-	-	2.090	4.180		7.315							50.295	
Rehabilitatie Molendam Ochten																							
	Riolering	2027	2030			40.000			-	-	80	160	280		890							890	
	Wegen	2027	2030			175.000			-	-	350	700	1.225		5.250							5.215	
	Groen	2027	2030			25.000			-	-	50	100	175		1.250							1.240	
	TOTAAL					240.000			-	-	480	960	1.680		7.390							7.345	
Rehabilitatie Schenkhofstraat Kesteren																							
	Riolering	2026	2029		335.000				-	670	1.340	2.345	7.452		7.452							7.452	
	Wegen	2026	2029		355.000				-	710	1.420	2.485	10.650		10.579							10.508	
	Groen	2026	2029		110.000				-	220	440	770	5.500		5.456							5.412	
	TOTAAL				800.000				-	1.600	3.200	5.600	23.602		23.487							23.372	
Rehabilitatie De Leede Kesteren																							
	Wegen	2025	2028		722.000				1.444	2.888	5.054	21.660	21.516		21.371							21.227	
	Groen	2025	2028		170.000				340	680	1.190	8.500	8.432		8.364							8.296	
	Verkeer	2025	2028		75.000				150	300	525	2.000	1.988		1.975							1.963	
	TOTAAL				967.000				1.934	3.868	6.769	32.160	31.935		31.710							31.485	
Rehabilitatie Dichterswijk/Romeinse Buurt Kesteren																							
	Groen	2025	2026		75.000				150	300	525	3.750	3.720		3.690							3.660	
	Verkeer	2025	2028		50.000				100	200	350	1.333	1.325		1.317							1.308	
	TOTAAL				125.000				250	500	875	5.083	5.045		5.007							4.968	
Rehabilitatie Nassaulaan Kesteren																							
	Groen	2025	2028		35.000				70	140	245	1.750	1.736		1.722							1.708	
	TOTAAL				35.000				70	140	245	1.750	1.736		1.722							1.708	
GEN-TOTAAL					1.127.000	2.490.000	5.155.000	1.910.000		2.254	9.058	27.299	77.628	144.241		240.153							282.244

Brug Betuwesingel Echteld

Onontkoombaar

Nieuwe Ambitie: Brug Betuwe Singel Echteld

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Nieuw	De gemeente Neder-Betuwe draagt de verantwoordelijkheid voor het beheer van een brug die zich bevindt op het Lingemeer te Echteld. Na vele jaren heeft deze brug echter zijn technische levensduur bereikt en staat nu op het punt vervangen te worden. Dit project maakt deel uit van een samenwerking tussen de gemeente Neder-Betuwe en de gemeente Buren. In dit partnerschap zal de gemeente Buren zich bezighouden met de vervanging van vijf bruggen, waaronder de brug op het Lingemeer. De samenwerking tussen beide gemeenten is belangrijk om ervoor te zorgen dat de infrastructuur in goede staat blijft en voldoet aan de behoefte.	2025

Wat mag het kosten?	Investering	2025	2026	2027	2028
Brug Betuwe singel Kunstwerken 2025	100.000	0	200	700	5.000
Totaal	100.000	0	200	700	5.000

Op dit moment vragen we een krediet aan voor 2025. We verwachten dat de uitvoering van de brug in 2025 van start gaat. Deze investeringen zijn essentieel, omdat het niet uitvoeren van het project een negatief effect heeft op onze kapitaalgoederen.

Onontkoombaar:

Binnen de huidige infrastructuur van kunstwerken is het reguliere onderhoud afgestemd op een resterende levensduur van houten bruggen op 25 jaar. Tevens is dit een samenwerkingsverband met de gemeente Buren. Aan het einde van deze levensduur is een vervanging noodzakelijk. Als deze vervanging wordt uitgesteld, ontbreken er voldoende middelen om de brug te onderhouden binnen de bestaande financiële kaders. Uitstel van onderhoud leidt tot kapitaalvernietiging.

Programma 4 Economie

Missie

De komende jaren investeren we verder in een goed ondernemersklimaat, een goede ondernemersdienstverlening en een goede kwaliteit van onze werklocaties. We willen daarmee welvaart en werkgelegenheid behouden en bevorderen. Lokale ondernemers verdienen onze speciale aandacht. Zij zijn immers belangrijk voor de leefbaarheid en het voorzieningenniveau in onze dorpen.

Recreatie en toerisme zijn belangrijk voor onze gemeente en de omliggende regio. Ook dat levert een bijdrage aan het behoud van het voorzieningenniveau in de kernen. We stimuleren activiteiten op het gebied van toerisme en recreatie en richten ons op het aantrekken van meer recreanten. De agrarische sector steunen wij. Waar mogelijk ondersteunen we innovatie.

Nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities

Niet van toepassing.

Programma 5 Wmo, jeugdzorg en participatiewet

Missie

In Neder-Betuwe doet iedereen ertoe. De inwoners in onze gemeente zijn zorgzaam en waar mogelijk helpen zij elkaar en zorgen zij voor elkaar. Om inwoners hiertoe in staat te stellen ondersteunen wij vormen van informele zorg en versterken wij de samenwerking met en tussen onze maatschappelijke partners. Zo stellen we inwoners in staat om zoveel mogelijk zelf de regie te voeren over hun leven vanuit eigen kracht en met steun van de omgeving.

Zelfredzaam zijn, dat lukt niet iedereen. Wij bieden dan zorg en ondersteuning vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet. Zorgvragers hebben keuzevrijheid, zodat de hulp past bij hun levensovertuiging.

Wij zetten steeds meer in op preventie, omdat we willen voorkomen dat mensen zorg nodig hebben. Voorkomen is immers beter dan genezen.

Deze missie komt overeen met de vastgestelde visie in de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein. De ambities en ontwikkelingen binnen dit programma komen grotendeels terug in de nota of de bijbehorende uitvoeringsplannen.

Nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities

Asielopvang

Wettelijk

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Voldoende opvangplekken voor asielzoekers (nieuw)	We realiseren voldoende opvangplekken voor asielzoekers en zoeken daarbij zoveel mogelijk de samenwerking met gemeenten in Regio Rivierenland.	2024 e.v.

Wat mag het kosten?	Investering	2025	2026	2027	2028
Projectmanagement		PM	PM	PM	PM
Communicatie		PM	PM	PM	PM
Totaal	0	PM	PM	PM	PM

Met de komst van de 'Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen', ook wel bekend als de Spreidingswet, hebben gemeenten een wettelijke taak in de opvang van asielzoekers. Het doel van de spreidingswet is te komen tot voldoende opvangplekken en een evenwichtige verdeling van asielzoekers over Nederland. We werken met de andere gemeenten in Rivierenland samen om aan de gemeentelijke en regionale taakstelling te voldoen. Er is nog geen uitwerking bekend van de beschikbare middelen voor de voorbereiding en uitvoering van de wet. Ondanks dat treffen wij vanaf voorjaar 2024 de gevraagde voorbereidingen. Hiervoor is budget nodig voor bijvoorbeeld projectmanagement en communicatie. Wij gaan ervanuit dat het Rijk de kosten vergoed en we van een budget neutrale exploitatie uit kunnen gaan.

Essentiële functies: Mobile brigade en integrale zorg

Wettelijk/onontkoombaar

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Jeugdigen groeien op in een stabiele en veilige (thuis)omgeving	We zetten in op kwalitatief goede jeugdbescherming en hoog specialistische jeugdzorg	continu

Wat mag het kosten?	Investering	2025	2026	2027	2028
Mobile brigade	0	17.836	17.836	17.836	17.836
Integrale zorg	0	20.219	20.219	20.219	20.219
Totaal	0	38.055	38.055	38.055	38.055

Zowel op landelijk als regionaal niveau werken we aan de ambitie "geen kinderen in de jeugdzorg plus na 2030". Jeugdzorg plus is een vorm van gesloten jeugdzorg.

Om dit mogelijk te maken kopen we als gezamenlijke Gelderse jeugdhulpregio's (de G7) zogenoemde essentiële functies in. Dit zijn integrale hoog specialistische zorgvormen die zich richten op kwetsbare kinderen en hun gezinnen en/of netwerk. Het gaat over 24-uursbehandeling van jeugdigen, gericht op herstel van de stabiliteit, veiligheid en positieve interactie tussen de jeugdige en zijn omgeving.

De zorgvormen binnen de essentiële functies zijn schaars. Door de afbouw van de jeugdzorgplus, zal deze schaarste de komende jaren toenemen.

Het aantal jeugdigen dat van deze voorzieningen gebruik maakt, is (gelukkig) zeer laag, maar deze zorg moet wel te allen tijde beschikbaar zijn en blijven voor deze jeugdigen. Daarnaast staat de kwaliteit van de zorgvormen binnen de essentiële functies onder druk. De sector heeft dan ook een flinke kwaliteitsimpuls nodig. We gaan daarom aan de slag met het verbeteren van de beschikbaarheid en kwaliteit van deze zorgvormen.

De inkoop van de essentiële functies moet per 1 januari 2025 rond zijn. De kosten voor deze vormen van individuele, specialistische en daarmee dure zorg zijn lastig te voorspellen. Het plan voor deze essentiële functies bevat twee onderdelen waarvan we nu al weten dat deze kosten met zich meebrengen. Dit zijn de opzet van een mobile brigade (een team dat actief en snel handelt en alles inzet wat nodig is voor het voorkomen van een onvrijwillige overplaatsing) en de realisatie van integrale hoog specialistische zorg (het samenvoegen van expertise, ervaring, vaardigheden en houding vanuit de verschillende disciplines). Beide zaken dragen bij aan het realiseren van de ambitie om de jeugdzorg plus af te bouwen.

Verhogen subsidiebudget preventief beleid

Ambities

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Er is toegenomen aandacht voor preventie op de gebieden gezond leven en vitaal zijn & Jeugdigen groeien op in een stabiele en veilige (thuis)omgeving & Iedereen kan deelnemen aan de samenleving	We zetten in op het versterken van de mentale gezondheid van onze inwoners	continu
	We zetten in op normaliseren en een stevige leefomgeving voor jeugdigen	continu
	We zetten ons ervoor in dat iedereen, van oud tot jong, ongeacht geloofsachtergrond, geartheid, afkomst, beperkingen en met welke idealen dan ook kan deelnemen aan onze samenleving	continu

Wat mag het kosten?	Investering	2025	2026	2027	2028
Verhogen subsidiebudget preventief beleid		40.000	40.000	40.000	40.000
Totaal	0	40.000	40.000	40.000	40.000

Binnen onze gemeente vinden we het belangrijk dat iedereen mee kan doen, is er aandacht voor de mentale gezondheid van onze jeugdigen en zetten we in op normaliseren. Om dit te bereiken is het van belang dat er een laagdrempelig, collectief en preventief aanbod beschikbaar is voor onze inwoners. Investeren in preventief jeugdbeleid wordt daarnaast ondersteunt door de Hervormingsagenda Jeugd* en sluit naadloos aan op onze Nota Sociaal Domein.

Op dit moment worden er een aantal succesvolle initiatieven in het kader van preventief jeugdbeleid met incidentele middelen bekostigd. Om dit te continueren en om in te kunnen spelen op lokale behoeften is een verhoging van het subsidiebudget essentieel.

* Deze agenda bevat een omvangrijk pakket afspraken met als doel de jeugdzorg te verbeteren en financieel gezond te maken.

Toekomstbestendige uitvoering van Participatiewet en Schuldhulpverlening

Wettelijk/onontkoombaar

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
We bieden ondersteuning aan inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt bij het vinden en behouden van passend werk	Toekomstbestendige uitvoering van de Participatiewet en Schuldhulpverlening.	2025 e.v.

Wat mag het kosten?	Investing	2025	2026	2027	2028
Tijdelijke tegemoetkoming n.a.v. addendum huidige DVO		90.358	-	-	-
Implementatie voorkeursscenario toekomstbestendige uitvoering P-wet en SHV		PM	PM	-	-
Toekomstbestendige uitvoering P-wet en SHV			400.000 <i>(indicatief)</i>	400.000 <i>(indicatief)</i>	400.000 <i>(indicatief)</i>
Totaal		90.358 + PM	400.000 + PM	400.000	400.000

De gemeente Buren heeft aangetoond dat de huidige vergoeding die zij van Neder-Betuwe ontvangen voor de uitvoering van de Participatiewet, ontoereikend is. Daarom is aanpassing van de huidige Dienstverleningsovereenkomst (DVO) noodzakelijk. In 2023 zijn in opdracht van het college verschillende scenario's uitgewerkt door onderzoeksbureau Berenschot. Tijdens dit onderzoek bleek dat de huidige vergoeding lager is dan de landelijke benchmark. Als tijdelijke tegemoetkoming aan gemeente Buren werd voorgesteld het verschil tussen de landelijke benchmark en huidige vergoeding gedeeltelijk te overbruggen, in afwachting van besluitvorming over een toekomstbestendige uitvoering van de Participatiewet vanaf 2025. Wel is aangegeven dat Neder-Betuwe hiertoe niet verplicht is en daarmee voorwaarden wil verbinden aan deze tijdelijke tegemoetkoming. Aan de uiteindelijke verstrekking van extra middelen zal derhalve een addendum op de huidige dienstverleningsovereenkomst ten grondslag liggen, waarin voorwaarden worden gesteld ten aanzien van de kwaliteit van dienstverlening en samenwerking.

De verwachting is dat in ieder scenario de uitvoeringskosten voor de Participatiewet zullen stijgen. Omdat de uiteindelijke stijging in grote mate afhankelijk is van nog te nemen college- en raadsbesluiten met betrekking tot het voorkeursscenario, is hiervoor een richtbedrag opgenomen van € 400.000 vanaf 2026. Deze kosten zijn indicatief, de exacte kostenstijging kan pas ná keuze voorkeursscenario en nadere gesprekken met de uitvoeringspartner worden berekend en wordt op dat moment via de P&C-cyclus bijgesteld.

Duidelijk is geworden dat, ongeacht de uitkomst van het raadsbesluit, de huidige samenwerking met gemeente Buren in het jaar 2025 wordt voortgezet. Er is namelijk sprake van een opzegtermijn van één jaar. Ook zal elke uitkomst van het besluitvormingsproces leiden tot extra inzet om een nieuwe toekomstbestendige uitvoering te implementeren. Voor deze implementatie wordt voorgesteld een PM post op te nemen. Op dit moment kunnen deze nog niet worden gekwantificeerd omdat ze per scenario kunnen verschillen en nog nader in beeld moeten worden gebracht.

Projectleider sociaal domein

Onontkoombaar

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
De ambtelijke organisatie is berekend op haar taken	We borgen beschikbaarheid, kwaliteit en continuïteit van projectleiderscapaciteit ten behoeve van maatschappelijke vraagstukken	2025 e.v.

Wat mag het kosten?	Investing	2025	2026	2027	2028
Projectleider Sociale Pijler (1 fte)		96.000	96.000	96.000	96.000
Dekking Oekraïne-gelden		-96.000			
Stelpost verwachte dekking projectleider			-96.000	-96.000	-96.000
Totaal	0	0	0	0	0

De afgelopen jaren hebben we gezien dat maatschappelijke ontwikkelingen vragen om snel en vakkundig acteren van de gemeente. Veelal zijn dit ontwikkelingen die voortkomen uit landelijke vraagstukken dan wel rijksbeleid. Actuele voorbeelden zijn de inzet van de NPO-middelen in het onderwijs n.a.v. de coronapandemie, de opvang van Oekraïense ontheemden, huisvesting van Oekraïense weeshuizen en meest recent de Spreidingswet. Deze maatschappelijke vragen om een projectmatige aanpak en de inzet van een projectleider. Tot op heden zijn deze taken op basis van tijdelijke inzet van een medewerker uitgevoerd; waarbij vaste werkzaamheden op inhuurbasis zijn vervangen.

We zien dat ontwikkelingen in de samenleving elkaar snel opvolgen en in complexiteit toenemen. Het is belangrijk een dergelijke projectleidersrol structureel binnen de organisatie te verankeren. Hiermee borgen we beschikbaarheid, kwaliteit en continuïteit – zodat tijdig, vakkundig en passend geacteerd kan worden op nieuwe maatschappelijke vraagstukken. En tegelijkertijd reguliere werkzaamheden doorgang blijven vinden.

Dekking zal primair volgen vanuit budgetten die de gemeente ontvangt (m.n. rijksmiddelen) dan wel die de raad beschikbaar stelt voor een specifiek project. In 2025 kan hiervoor gebruik worden gemaakt van rijksmiddelen t.b.v. de opvang van Oekraïense ontheemden. Vanaf 2026 is hiervoor een stelpost opgenomen.

Programma 6 Onderwijs, sport en welzijn

Missie

Goede onderwijshuisvesting verbetert de kwaliteit van het onderwijs. Daarom heeft de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Scholen voor ons topprioriteit. Wij stimuleren een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt en brengen actief de betrokken partijen bij elkaar. Kansengelijkheid op de arbeidsmarkt is belangrijk voor onze inwoners. Wij blijven ons inzetten om laaggeletterdheid tegen te gaan.

Sport, spel en bewegen dragen bij aan een gezonde leefstijl. We ondersteunen activiteiten die een aantoonbaar positief effect hebben op de leefstijl en het welbevinden van onze inwoners.

Wij blijven investeren in verenigingen en maatschappelijke organisaties in de gemeente, want zij bevorderen het maatschappelijk welzijn en de sociale omgang tussen inwoners. Bovendien dragen zij bij aan een verantwoorde en gezonde vrijetijdsbesteding. Vrijwilligers zijn de drijvende kracht achter onze verenigingen, stichtingen, instellingen en besturen. Wij waarderen hun inzet en zelfredzaamheid. Wij ondersteunen waar dat past bij onze rol als gemeentelijke overheid.

Deze missie komt overeen met de vastgestelde visie in de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein. De ambities en ontwikkelingen binnen dit programma komen grotendeels terug in de nota of de bijbehorende uitvoeringsplannen.

Nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities

Verduurzamen gemeentelijke gebouwen

Wettelijk/ambities

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Verlagen van het energieverbruik	Het toekomstbestendig maken van onze gebouwenportefeuille en een bijdrage leveren aan het Klimaatakkoord door de CO ₂ -uitstoot in 2030 met 55% te verminderen.	2025 e.v.

Wat mag het kosten?	Uitvoeringskrediet	2025	2026	2027	2028
Sporthal de Leede 2025	770.000	0	59.032	58.519	58.005
Gymzaal Echteld 2025	190.000	0	14.604	14.477	14.350
Gymzaal Kesteren/Hoenderik 2026	190.000	0	0	14.573	14.446
Totaal	1.150.000	0	73.636	87.569	86.801

Op 8 februari 2024 heeft u de aanpak voor het versneld verduurzamen van de vastgoedportefeuille vastgesteld. Vanwege de hoge energieprijzen en de vervangingsopgave van conventionele installaties is het nodig om de gemeentelijke gebouwen sneller te verduurzamen.

Aan de voorgestelde investeringen ligt een positieve business case ten grondslag; de daling van de energielasten zal de kapitaallasten gedurende de looptijd van de investering overschrijden. In de prioritering (verbruik, gebruik, vervangingsopgave, ect) is besloten om eerst maatregelen te treffen voor de sporthal De Leede en de gymzalen Echteld (2025) en Kesteren/Hoenderik (2026). Hier is een voorbereidingskrediet voor beschikbaar gesteld, waarna de maatregelen kunnen worden uitgevoerd. Op basis van het vastgestelde rapport zijn deze gebouwen geprioriteerd. Daarbij is rekening gehouden met gebruik en verbruik, maar ook natuurlijke momenten, zodat bouwkundige onderhoudsmomenten en installatietechnische vervangingen gecombineerd kunnen worden met de verduurzaming van de gebouwen. De investeringen met betrekking tot gymzaal Kesteren/Hoenderik worden integraal

overgenomen in het nog op te stellen beheerplan wat zal lopen van 2026-2029. Kanttekening wordt geplaatst dat resultaten uit luchtdichtheidstests nog een beeld moeten verschaffen over de isolatiewaarden van gebouwen en mogelijk aanvullende kosten tot gevolg kunnen hebben. Indien het geval zal eventuele noodzaak aan aanvullend budget via de geijkte P&C momenten onder de aandacht worden gebracht.

Subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA)

De DUMAVA subsidie komt eigenaren van bestaand maatschappelijk vastgoed tegemoet in de kosten van verduurzaming. Dit gaat om maximaal 30% van de uitvoeringskosten voor een integraal verduurzamingsproject per gebouw. In de berekeningen die zijn gemaakt voor de bepaling van de benodigde budgetten is geen rekening gehouden met deze subsidie. Indien deze subsidie wordt toegekend zal dit een gunstig effect hebben op zowel de terugverdiertijden en de benodigde budgetten. Het ministerie heeft aangegeven het subsidieplafond te gaan verhogen, zodat naar verwachting van het Ministerie alle aanvragen gehonoreerd kunnen worden. Vanaf 3 juni kan de subsidie worden aangevraagd.

Vervanging vervoersbussen

Wettelijk/onontkoombaar

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Iedereen kan deelnemen aan de samenleving	Het bevorderen van maatschappelijke participatie en zelfredzaamheid, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen, dankzij de beschikbaarheid van de vervoersdiensten van de vervoersbussen Klaartje en Swobrik. Vrijwilligers rijden de bussen en bevorderen de mobiliteit van onze oudere inwoners.	2025 en 2026

Wat mag het kosten?	Investing	2025	2026	2027	2028
Bijdrage vervanging vervoersbus Swobrik (2025)	55.000	0	9.717	9.625	9.534
Bijdrage vervanging vervoersbus Klaartje (2026)	55.000	0		9.717	9.625
Totaal	0	0	9.717	19.342	19.158

In 2019 en 2020 zijn de vervoersbussen Klaartje en Swobrik vernieuwd. Hiervoor is conform de "Nadere regel subsidie vervanging buurtbus "Klaartje" en "Swobrik" 2019" een subsidie verleend. In de regeling is sprake van vervanging na 6 jaar. Dit betekent dat in 2025 en 2026 beide bussen voor vervanging in aanmerking komen.

Conform BBV kunnen bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd. Hierdoor ontstaan er structurele kapitaallasten in de begroting voor afschrijving en rente

IHP investeringen scholen Kesteren

Wettelijk

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Passende onderwijshuisvesting in de nabijheid van de doelgroep die bijdraagt aan de kwaliteit van het onderwijs	We investeren in de huisvesting van scholen in de kern Kesteren (vanuit het geactualiseerde IHP)	2025 e.v

Wat mag het kosten?	Investering	2025	2026	2027	2028
IHP investeringen scholen Kesteren	13.000.000	0	0	100.000	100.000
Totaal	13.000.000	0	0	100.000	100.000

Binnen de kern Kesteren doen zich de komende jaren diverse ontwikkelingen voor ten aanzien van de huisvesting van scholen (primair onderwijs). Deze ontwikkelingen worden uitgewerkt en opgenomen in het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) welke in het najaar 2024 wordt vastgesteld. Daarop vooruitlopend nemen we in de Kadernota 2025 vast een richtinggevend investeringsbudget op.

We zien dat als gevolg van een toename van het aantal leerlingen zowel De Wegwijzer als Het Kompas in Kesteren groeien. Voor beide scholen is daarmee nieuwbouw en verbouw noodzakelijk. Bij deze ontwikkelingen en bijbehorende ruimtevrage wordt integraal gekeken naar de huisvesting van Het Palet en kinderopvang.

Op basis van onderzoek door ICS naar huisvestingsscenario's en afstemming daarover met schoolbesturen, is de verwachting dat er forse investeringen nodig zijn. De eerste jaren bedraagt dit naar verwachting circa € 13 miljoen. Bij de begroting 2025 wordt dit nader uitgewerkt en onderbouwd in een kredietaanvraag. Voorafgaand aan de begroting wordt u uitgebreid geïnformeerd over het IHP en de actuele ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting.

Beweegpark Neder-Betuwe

Ambities

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Een ruim aanbod van mogelijkheden die onze inwoners stimuleren tot sporten en bewegen.	Uitwerking en realisatie van het Beweegpark Neder-Betuwe.	2025

Wat mag het kosten?	Investing	2025	2026	2027	2028
Realisatie skatevoorzieningen	150.000	0	11.500	11.400	11.300
Realisatie inrit verkeer	50.000	0	1.750	1.738	1.725
Dekking afschrijvingslasten vanuit reserves bovenwijkse voorzieningen	0	0	-3.667	-3.667	-3.667
Realisatie beweegtoestel	0	30.000	0	0	0
Dekking vanuit reserve bovenwijkse voorzieningen	0	-15.000	0	0	0
Totaal	200.000	15.000	9.583	9.471	9.658

Het haalbaarheidsonderzoek inzake de ontwikkeling van het beweegpark Neder-Betuwe heeft aangetoond dat een uitbreiding en renovatie van het beweegpark Neder-Betuwe ruimtelijk en financieel haalbaar is. Daarbij zijn er meerdere scenario's mogelijk qua ambitieniveau. In de Kadernota nemen we dit beweegpark op, inclusief raming voor de basisvariant. Met het realiseren van dit beweegpark realiseren we een belangrijke ambitie uit het coalitieakkoord.

Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB, onvoorzien

Missie

Overhead en bedrijfsvoering zijn geen doel op zich, het zijn belangrijke middelen om de voornemens uit deze begroting daadwerkelijk te realiseren. Ofwel: de organisatie en de financiën moeten passen bij en afgestemd zijn op de ambities en doelstellingen die raad en college voor ogen hebben.

Wij kiezen voor een structureel sluitende begroting, maar dat is mede afhankelijk van de bereidheid van het Rijk om de structurele financiële middelen van gemeenten te verhogen tot een omvang die past bij de taken van de gemeenten. Een ander belangrijk uitgangspunt is dat structurele uitgaven structurele financiering hebben. Eenmalige uitgaven financieren we eventueel uit incidentele middelen. Waar mogelijk realiseren wij onze ambities op projectbasis met de beschikbare financiering voor de genoemde periode.

De gemeente is gebaat bij een goed bemenste ambtelijke organisatie, die berekend is op haar taak en de inwoners met respect tegemoet treedt. Een gezonde en professionele organisatiecultuur zorgt voor een voortdurende verbetering van de kwaliteit van het beleidswerk en de dienstverlening, borging van de continuïteit en een doelmatige bedrijfsvoering. En een stabiele en robuuste ICT is een belangrijke randvoorwaarde voor een goed functionerende gemeentelijke organisatie en voor een betrouwbare en veilige digitale dienstverlening aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.

Nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities

Aanpassing financiering systematiek algemene uitkering gemeentefonds

Onontkoombaar

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Een goede balans tussen ambities en een structureel gedekte begroting	De financiële positie is voldoende robuust om externe en interne ontwikkelingen op te vangen.	Continu

Wat mag het kosten?	Investing	2025	2026	2027	2028
Aanpassing financiering systematiek algemene uitkering gemeentefonds			480.000	820.000	1.160.000
Totaal	0	0	480.000	820.000	1.160.000

Vanaf 2026 heeft het Rijk eenzijdig ingegrepen door het gemeentefonds structureel te verlagen in afwachting van een nieuwe financieringssystematiek. Het financiële effect hiervan is op dit moment nog niet in onze meerjarenraming opgenomen. Dit heeft te maken met het feit dat wij meerjarig momenteel voor zowel prijs- als loonstijging rekening houden met indexatie van jaarlijks 1%. De bijstelling naar het reële percentage voor het eerstvolgende begrotingsjaar vindt in deze systematiek plaats middels de meicirculaire voorafgaand aan het nieuwe begrotingsjaar. Onder de huidige systematiek werd daarbij als dekking vooral de ruimte vanuit het volumedeel van het accres gebruikt.

Echter, de nieuwe systematiek van het Rijk om het volumedeel van het accres te baseren op een meerjarige ontwikkeling van het bruto binnenlands product, zal in de praktijk in eerste instantie een flinke dempende werking hebben op de ontwikkeling van het accres dat gemeenten gaan ontvangen voor dit onderdeel. Het volumedeel in het accres biedt in de nieuwe systematiek waarschijnlijk niet voldoende ruimte om het tekort op de loon- en prijsontwikkeling op te kunnen vangen. Ook zien wij dat de jaarlijkse volumegroei bij Wmo en jeugdzorg nauwelijks wordt gecompenseerd in de algemene uitkering. Mede als gevolg van de door het Rijk aangepaste financieringswijze.

Ondanks de lobby van de VNG en het feit dat veel politieke partijen zich in de verkiezingscampagne hebben uitgesproken voor voldoende financiering voor lokale overheden, is het verstandig om als gemeente nu te gaan anticiperen op een scenario waarin het Rijk de nieuwe systematiek niet (meer) zal wijzigen. Het is immers nog maar de vraag of het Rijk genegen is de financiële problematiek van gemeenten vanaf 2026 op te lossen. Het alternatief waarin we kiezen voor een afwachtende houding brengt dan ook als groot risico met zich mee dat we als gemeente voor voldongen feiten komen te staan en we ons ergens in de komende jaren gedwongen zien ingrijpende maatregelen te nemen, zonder de tijd om hier voldoende over na te denken.

Het daadwerkelijke financiële effect waarmee we rekening moeten houden is afhankelijk van de ontwikkeling van het BBP en de feitelijke loon- en prijsontwikkeling in de komende jaren. Omdat de meerjarige ontwikkeling van deze macro-economische parameters onzeker is en bovendien op voorhand lastig te voorspellen. Het advies is derhalve om nu niet direct rekening te houden met de huidige aanhoudende loonstijging van meer dan 4%, omdat dit historisch gezien aan de hoge kant is, maar om rekening te houden met een percentage van 3% voor 2026 en vanaf 2027 2%. Voor de prijsstijging wordt voorgesteld deze vooralsnog vanaf 2026 op te hogen naar 2% per jaar.

Met bovenstaande aanpassing van de stelposten loon- en prijsstijging, als gevolg van de eenzijdige ingrepen van het rijk, volgen wij dan ook ons financieel beleid om de begroting zoveel mogelijk op reële basis te ramen.

Per saldo betekent dit dat de stelpost loonstijging en prijsstijging als volgt verhoogd dienen te worden:

Meerjarige correctie prijs- en loonstijging vanaf 2026 ineens volledig (2025 wordt regulier via meicirculaire 2024 verwerkt)						
Aanvullende informatie tbv de discussie bijstelling stelposten prijs- en loonstijging voor de meerjarenschijven (na begrotingsjaar)						
Effect bijstelling stelpost loon- en prijsstijging vanaf 2026	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Bijstelling stelpost loonstijging (over € 14 miljoen)	0	0	0	280.000	420.000	560.000
Bijstelling stelpost prijsstijging (over € 20 miljoen)	0	0	0	200.000	400.000	600.000
Effect bijstellingen stelpost loon- en prijsstijging vanaf 2026	0	0	0	480.000	820.000	1.160.000

- is toename van de financiële positie en + is een afname van de financiële positie
Percentage loonstijging: 5,8% 2025, 3% 2026, 2,0% 2027 en 2,0% 2028
Percentage prijsstijging: 2% voor 2025, 2026, 2027 en 2028

Creëren stelpost prijsstijgingen voor Verbonden Partijen

Onontkoombaar

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Een goede balans tussen ambities en een structureel gedekte begroting	We streven naar een verantwoorde en evenwichtige inzet van middel uit de stelpost prijsstijgingen	2025 e.v.

Wat mag het kosten?	Investering	2025	2026	2027	2028
Creëren stelpost voor prijsstijgingen van Verbonden Partijen	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

In de gemeente Neder-Betuwe worden budgetten niet automatisch verhoogd met een percentage voor prijsstijgingen. De budgetten in onze begroting worden alleen voor prijsontwikkelingen gecorrigeerd als de noodzaak hiervan uit een analyse van onze budgetten blijkt. Bij de eerste bestuursrapportage kan op basis daarvan aanspraak worden gemaakt op de centrale stelpost voor prijsontwikkelingen. Op deze wijze voorkomen we dat er "lucht" in de begroting wordt opgebouwd.

Bij verbonden partijen wordt een andere systematiek gehanteerd. In de begroting van onze verbonden partijen wordt jaarlijks een algehele prijscompensatie toegepast. Om meer grip te krijgen op de mate waarin verbonden partijen een beslag leggen op onze reserveringen voor prijsstijgingen, stellen wij voor om voor de verbonden partijen een aparte stelpost prijsstijgingen te creëren. Deze stelpost wordt gevoed vanuit de bestaande centrale reservering voor prijsontwikkelingen door het binnen deze stelpost voor verbonden partijen gereserveerde bedrag over te hevelen. We hanteren daarbij dezelfde percentages die wij ook voor onze eigen budgetten reserveren. Dit verloopt budgetneutraal.

Bestaande structurele formatiebehoefte zonder structurele dekking

Wettelijk/onontkoombaar/ambities

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
De ambtelijke organisatie is berekend op haar taken	We brengen de capaciteit en hoeveelheid werk met elkaar in balans	continu

Wat mag het kosten?	Investing	2025	2026	2027	2028
Tijdelijke formatie-uitbreiding bestendigen			697.000	697.000	697.000
Totaal	0	0	697.000	697.000	697.000

In de Begroting 2023 is inzichtelijk gemaakt wat er in de komende jaren nodig is om de organisatie op peil te brengen en blijvend te versterken. Op dat moment zagen we dat er op een aantal terreinen extra versterking nodig was, maar was nog niet duidelijk of die benodigde extra inzet ook blijvend nodig is. In de begroting 2023 is daarom een formatie-uitbreiding ten laste van de algemene reserve voor de duur van drie jaar opgenomen (2023-2025). Vanaf 2026 is er op dit moment dus nog geen dekking voor deze formatie. Omdat in de afgelopen periode is gebleken dat de formatie noodzakelijk is om uitvoering te kunnen geven aan onze taken wordt voorgesteld om de formatie-uitbreiding na 2025 structureel te continueren.

Informatiebeleidsplan 2025-2027

Wettelijk/onontkoombaar

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
Een veilige digitale dienstverlening aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners, die wordt ondersteund door een stabiele en robuuste ICT	We zorgen voor moderne, snelle en betrouwbare I&A-voorzieningen, die kunnen meebewegen met veranderende behoeften uit de ambtelijke organisatie en de samenleving.	Continu
	We blijven de I&A-voorzieningen optimaliseren, zodat de bestuurlijke processen, organisatieprocessen en de gemeentelijke dienstverlening goed ondersteund worden.	Continu
	Met de inrichting en uitvoering van I&A ondersteunen we de ontwikkeling naar meer transparantie, zodat we nieuwe wetten als de Wet open overheid (Woo), de Wet elektronische publicaties (Wep) en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) goed kunnen uitvoeren.	Continu
	Informatie van de gemeente en haar inwoners is goed beveiligd; we zorgen ervoor dat persoonsgegevens en andere vertrouwelijke informatie veilig worden ontsloten, verwerkt en bewaard.	Continu
	De kwetsbaarheid van onze systemen voor inbreuk van buitenaf of binnenuit is minimaal; we zorgen voor een adequate back-up and recovery maar ook een goede bewustwording binnen en buiten de organisatie.	Continu

Wat mag het kosten?	Investing	2025	2026	2027	2028
Uitvoering informatiebeleidsplan 2025 - 2027	0	683.000	519.000	92.000	PM
<i>Vervanging applicatie sociaal domein</i>	0	515.000	90.000	92.000	0
<i>Decos join / zaaksysteem</i>	0	168.000	429.000	0	0
<i>Uitwerking van Hybride werken</i>	0	PM	PM	PM	PM
<i>Uitwerking van Visie Dienstverlening</i>	0	PM	PM	PM	PM
Totaal	0	683.000	519.000	92.000	PM

In het vorige IBP 2020-2022 is de informatievisie van gemeente Neder-Betuwe geformuleerd en deze is nog altijd onverminderd van kracht:

1. We bieden een veilige omgeving. Burgers, ondernemers en medewerkers mogen er op vertrouwen dat hun gegevens veilig zijn en niet kunnen worden benaderd door onbevoegden. We kunnen risico's nooit helemaal uitsluiten. De cybercriminaliteit wordt steeds professioneler en dat vraagt gedegen ontwikkeling in onze basisvoorzieningen en de kennis / bewustzijn bij onze medewerkers.
2. We bieden continuïteit. In het geval van calamiteiten bieden wij de noodzakelijke ondersteuning om de essentiële informatievoorziening binnen 48 uur beschikbaar te krijgen. Dit biedt garanties voor het functioneren van 'de veiligheidsdriehoek' en de kritische registraties van de gemeente.
3. We voldoen aan wet- en regelgeving. Het betreft hier onder meer de wet- en regelgeving gericht op archief, privacy, security en de uitvoering van de wettelijke informatietaken.
4. We bieden onze medewerkers hoogwaardige informatievoorzieningen die hen in staat stelt om effectief en efficiënt invulling te geven aan de toegewezen taken.

Om te komen tot een optimale inrichting en acceptatie van onze voorzieningen betrekken we het management en de medewerkers zo veel als mogelijk bij het ontwikkelen van de informatievoorziening.

Bovenstaande informatievisie is vooral gericht op informatiebeveiliging en -beschikbaarheid en past in die zin ook goed bij het thema "Basis op orde" waar we binnen de organisatie de afgelopen jaren aan hebben gewerkt en nog altijd aan werken. Dit is dan ook een voortdurend proces.

Voor de komende periode voegen we een aantal punten toe aan deze informatievisie gericht op de Digitale Overheid:

5. We zijn een Open Overheid. Zoals verwoord is in het Nationale actieplan Open Overheid 2023-2027, gaat het om de overtuiging dat de mensen die wij dienen het recht hebben om te weten wat hun overheid doet en de mogelijkheid hebben om mee te doen. Dit betekent niet alleen transparantie afleggen over ons handelen als overheid, maar ook luisteren naar de inwoners van ons land, verantwoording afleggen voor ons beleid en processen verbeteren op basis van opmerkingen en kritiek.
6. We zijn een toegankelijke Overheid. Iedereen kan meedoen in het digitale tijdperk. We realiseren toegankelijke en ontzorgende digitale overheidsdienstverlening waarbij het perspectief van de mens centraal staat.

Een informatiebeleidsplan is opgesteld om richting te geven aan de noodzakelijke- en gewenste richting van de organisatie voor de komende drie jaar. Voor de uitvoering van het informatiebeleidsplan ramen wij in 2025, 2026 en 2027 bij.

Om deze ontwikkeling invulling te geven werken we een uitwerking op basis van de volgende sporen.

- Data gedreven organisatie (bestaand beleid)
- Visie Dienstverlening (bestaand)
- Zaakgericht werken
- Participatie
- Hybride werken (1.0)

Vervanging applicatie sociaal domein

Voor de uitvoering van het gehele takenpakket van het sociale domein zijn we gebaat bij een adequate (vak)applicatie waarin de uitvoerende organisatie goed ondersteund en toegerust wordt. Daarbij is het belangrijk dat de applicatie onze integrale aanpak ook wel multidisciplinair werken op een eenvoudige en transparante manier kan worden vorm geven. Het gaat hierbij om samenwerken tussen de verschillende disciplines maar ook met andere organisaties/maatschappelijke partners. Dit om uiteindelijk de inwoner, de cliënten, die gebruik maken van onze voorzieningen en diensten goed te kunnen bedienen.

De huidige applicatie schiet hierin tekort. De ontwikkelingen van de applicatie blijven zowel technisch als functioneel achter bij de behoefte van onze organisatie. De koppelingen met andere systemen blijken niet of moeizaam te realiseren. De leverancier mist voldoende slagkracht om de marktontwikkelingen bij te benen en daarnaast nuttige functionele doorontwikkelingen mogelijk te maken. Daarbij is het lastig om de nodige managementinformatie te onttrekken uit de registraties in het systeem. Tot slot voldoet het systeem niet aan alle wettelijke eisen zoals de archiefwet, waardoor we als organisatie extra werk hebben om wel te kunnen voldoen.

Met de aanbesteding gaan we op zoek naar een toekomstgerichte toepassing die gebruik maakt van moderne technieken en die volledig voorziet in de ondersteuning van onze processen en ook mogelijkheden biedt om met innovatieve ontwikkelingen zoals Kunstmatige intelligentie de bedrijfsvoering op het sociale domein en dienstverlening verder te optimaliseren.

Vervanging zaakstelsel

Het zaakstelsel vormt hét centrale systeem in onze organisatie. Een belangrijke functie van het huidige zaakstelsel is de archieffunctie maar een zaakstelsel is in feite veel meer dan dat. Het zaakstelsel dient ook ter ondersteuning van afdelingsprocessen waarbij bestanden en documenten meteen in een geordende en toegankelijke staat worden opgeslagen. Daarbij heeft het zaakstelsel een ondersteunende functie in de uitvoering van diverse wettelijke taken zoals de Wet open overheid (Woo) en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv).

Om de ontwikkelingen op gebied van wettelijke taken goed te kunnen uitvoeren is het belangrijk om een goede applicatie te hebben die dit ook ondersteunt. Daarnaast is geconstateerd dat het huidige systeem gebruiksonvriendelijk is en niet voldoende intuïtief in gebruik.

Met aanbesteden van het zaakstelsel willen we bereiken dat we als organisatie niet alleen voldoen aan de wettelijke eisen (van nu en de toekomstige) bijvoorbeeld de Archiefwet, maar ook zorgen dat we werkprocessen optimaal ondersteunen en met behulp van het zaakstelsel efficiënter maken. Met een nieuw zaakstelsel creëren we een open systeem wat eenvoudig is te koppelen aan andere systemen en processen. Dit alles zal ook bijdrage aan een betere dienstverlening aan onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen.

Ondersteuning

Voor beide applicaties geldt dat om dit goed te doen, we voor de implementatie van de systemen niet alleen bouwen op de kennis en kunde van de leverancier, maar dat we ook gebruik maken van onafhankelijke externe expertise die de nodige kennis en ervaring heeft van de aanbesteding én implementatie van dergelijke systemen in een gemeentelijke organisatie en kan optreden als een gedegen sparringpartner voor zowel de eigen organisatie als de leverancier.

Versterking ondersteuning primair proces

Onontkoombaar

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wanneer speelt het?
De ambtelijke organisatie is berekend op haar taken	We brengen de capaciteit en hoeveelheid werk met elkaar in balans.	continu

Wat mag het kosten?	Investering	2025	2026	2027	2028
Strategische juridische ondersteuning	0	46.000	46.000	46.000	46.000
I&A i.r.t. WOO en Wembv	0	95.000	95.000	95.000	95.000
Borging bedrijfsvoeringsaspecten fysiek domein	0	57.000	57.000	57.000	57.000
Inkoopfunctie	0	132.000	132.000	132.000	132.000
Totaal	0	330.000	330.000	330.000	330.000
Dekking stelpost formatiegroei (begroting 2023)	0	-160.000	-240.000	-240.000	-240.000
Totaal	0	170.000	90.000	90.000	90.000

We zien dat het noodzakelijk is om voor een aantal functies die ondersteunend zijn aan het primair proces de formatie uit te breiden. Deze functies hebben betrekking op taken en werkzaamheden die op dit moment al door de organisatie worden uitgevoerd. De bekostiging van deze taken kent tot op heden echter geen solide dekking in onze begroting. Zo is in sommige gevallen in capaciteit voorzien door bij herhaling incidenteel budget aan te vragen ten behoeve van inhuur, kon soms gedeeltelijk een beroep worden gedaan op tijdelijke overschotten op budgetten of is vrijval van vacaturegelden vanuit andere functies incidenteel ingezet om de kosten op te vangen. Het is zowel met het oog op de kosten als met het oog op de continuïteit wenselijk om deze inzet structureel te borgen in de begroting.

Het betreft:

- *Strategische juridische ondersteuning*

Met de toename van projecten en beleidsvoornemens die binnen de gemeente worden opgepakt en nieuwe wet -en regelgeving komen juridische vraagstukken steeds meer en vaker voor. Bij de structurele formatie-uitbreiding die in de begroting 2023 is doorgevoerd is hiervoor extra formatie opgenomen waarvan toen al bekend was dat dit onvoldoende zou zijn om de werkzaamheden op te pakken en een vacature van voldoende zwaarte en omvang te creëren die recht doet aan de aard van de werkzaamheden. Afsgesproken is toen om functies uit te zetten die recht doen aan de vraag en het tekort voor lief te nemen. Inmiddels is de vacature van strategisch juridisch adviseur ingevuld voor 27 uur en daarvoor is nog € 46.000 benodigd.

Bij het niet inzetten van deze extra formatie is het niet mogelijk om JZ toekomstbestendig te maken en voldoende kennis en kunde in huis te halen om de ontwikkelingen rondom nieuwe wet en regelgeving te volgen. Dit kan tot gevolg hebben dat we risico lopen bij tijdig implementeren van wet- en regelgeving.

- *I&A i.r.t. WOO en Wembv*

In de afgelopen periode zijn de Wet Open Overheid (WOO) en de Wet modernisering Elektronisch bestuurlijk verkeer (Wembv) in werking getreden. We zijn dan ook volop bezig met de uitvoering van deze wetten. Naast de WOO coördinator die de regie pakt en WOO-verzoeken behandelt is gebleken dat er ook veel meer behoefte is aan het maken en beheren van e-formulieren. Het maken van e-formulieren is een functie waarbij specifieke technische kennis en inzicht is nodig voor de nieuwe versie van de e-formulieren. Daarnaast is het procesdenken, doornemen en afstemmen met vakafdeling belangrijk.

Administratieve ondersteuning en 16 uur voor de inzet van e-formulieren kon in de afgelopen periode worden ingezet vanuit het ICT-budget, maar dat is niet structureel haalbaar.

Bij het niet inzetten van deze extra formatie is het niet mogelijk om DIV toekomstbestendig te maken en voldoende kennis en kunde in huis te halen om de ontwikkelingen die vanuit de Wembv, WOO en Wep er zijn goed uit te voeren. Dit raakt ook de ambitie om een open en transparante overheid te zijn naar onze inwoners en ondernemers.

- *Inkoopfunctie*

Al jaren wordt in afwachting van definitieve invulling van team inkoop tijdelijk budget aangevraagd voor de inzet voor inkoop. Zowel met het oog op de kosten (duurdere inhuur) als met het oog op de continuïteit is deze situatie onwenselijk. Inmiddels is de invulling bekend en is het wenselijk deze inzet structureel te begroten. De kosten hiervoor betreffen niet gedekte kosten voor de inzet van de inkoopadviseur van de Regio Rivierenland (€ 50.000) en de inzet van de inkoopmedewerker (32 uur schaal 9, (€ 82.000).

Zonder investering lopen we risico op onrechtmatigheden bij het inkoop en aanbesteden van werken, leveringen en diensten. Dit kan resulteren in onrechtmatigheden in de jaarstukken wat kan leiden tot een niet goedkeurende verklaring. De afgelopen jaren is geïnvesteerd in de optimalisatie van processen en bewustwording. Het is belangrijk dat deze investering niet verloren gaat. Dat risico lopen we als we niet ook een eigen inkoopmedewerker hebben.

- *Borging bedrijfsvoeringsaspecten fysiek domein*

De functie van 'Adviseur Bedrijfsvoering fysiek domein' (Business consultant) is in de loop van 2023 gecreëerd om het management van de fysieke pijler te ondersteunen en ontzorgen met betrekking tot de bedrijfsvoeringsaspecten die meer en meer aan het primaire proces zijn en worden gekoppeld. Hier is vaste capaciteit op aangenomen. Deze functie is (nog) niet opgenomen in de personeelsbegroting.

Deze functie is de schakel tussen onderdelen (teams) binnen Bedrijfsvoering (Financiën, Inkoop, JZ, ICT) en Control en de medewerkers binnen de Fysieke pijler en als zodanig eerste aanspreekpunt. Daarmee neemt deze medewerker niet de verantwoordelijkheid van collega's in de pijler over maar kan hij/zij hen wel ondersteunen en ontzorgen bij de (verdere verbetering van de) bedrijfsvoeringsgerichte werkzaamheden, waaraan meer en meer eisen worden gesteld. De vakinhoudelijke medewerkers kunnen zich hierdoor meer richten op inhoudelijke taken en het realiseren van ambities in het fysieke domein. Deze functie is noodzakelijk om de continuïteit van de bedrijfsvoeringsaspecten binnen de veelheid aan opgaven/werkzaamheden in het fysieke domein te kunnen borgen.

Voor de functie geldt dat deze als fulltime functie is uitgezet maar op dit moment op basis van 24 uur wordt ingevuld. Duidelijk is dat daarmee een deel van de werkzaamheden niet kan worden uitgevoerd waardoor nog steeds sprake is van een knelpunt.

Er ligt een directe relatie met de groei van de gemeente en daarmee de gemeentelijke organisatie, in het bijzonder die van de Fysieke pijler. De span of attention / span of control is met inmiddels zo'n 80 medewerkers zodanig omvangrijk geworden voor het management van de pijler dat voor een goede toerusting van de bedrijfsvoerings-aspecten, gekoppeld aan de uitvoering van de taken binnen het fysieke domein, een structurele invulling van deze functie onontkoombaar is geworden.

Vanuit de stelpost groeiformatie die bij de begroting 2023 in het leven is geroepen is voor bovengenoemde functies grotendeels dekking beschikbaar.

BIJLAGE 1: OPDRACHT VOOR HET VERVOLG

Naar de huidige inzichten zullen er vanaf 2026 maatregelen nodig zijn om de financiële positie van de gemeente Neder-Betuwe in balans te houden. Daarom stellen wij uw raad voor om bij het vaststellen van deze kadernota opdracht te geven om te starten met een 'ombuigingstraject'.

Doel van het traject

Het ombuigingstraject moet zorgen voor een integraal af te wegen pakket aan dekkings-, bezuinigings- en ombuigingsmaatregelen¹, zodat uiterlijk bij de kadernota 2026-2029 inzicht bestaat in een mogelijk maatregelenpakket om de financiële positie vanaf 2026 in evenwicht te brengen en op basis hiervan, voor zover nodig, bij het vaststellen van de kadernota 2026 keuzes gemaakt kunnen worden.

Het ombuigingstraject samengevat

We hanteren de navolgende kaders en uitgangspunten:

1. Het inventarisatieproces moet zijn afgerond voor de totstandkoming van de Kadernota 2026-2029, zodat de uitkomsten van het proces hierin kunnen worden verwerkt.
2. We stellen een pakket van *mogelijke* maatregelen en keuzes samen waarvan de uitkomst hoger is dan het financiële tekort dat bij de kadernota 2025-2028 is geïdentificeerd. Daarmee creëren we een buffer voor eventuele tegenvallers en biedt dat de raad de mogelijkheid om keuzes te maken.
3. We nemen geen ingrijpende maatregelen als die niet nodig blijken te zijn. Dit betekent dat we de ontwikkeling van de financiële positie gaandeweg het traject goed monitoren en afhankelijk van de ontwikkeling van de financiële positie een besluit nemen om bepaalde maatregelen wel of niet door te voeren.
4. Er wordt gekozen voor een brede inventarisatie van maatregelen die een bijdrage kunnen leveren aan het oplossen van de financiële opgave. Daarbij zoeken we vanzelfsprekend naar besparingen of extra inkomsten, maar kijken we ook naar inhoudelijke keuzes. Inhoudelijk zijn er daarbij op voorhand geen belemmeringen. Met andere woorden: alles is bespreekbaar en wordt in beeld gebracht. Pas daarna vindt een verdere afweging en selectie plaats.
5. We focussen op maatregelen die in financiële zin voldoende 'zoden aan de dijk kunnen zetten'. Alleen besparingen en keuzes waarmee ten minste een bedrag van € 25.000 structureel bespaard kan worden brengen we in beeld en werken we uit.
6. We faciliteren het besluitvormingsproces door ombuigingsmaatregelen te beschrijven aan de hand van een 'afwegingskader'.
7. We houden de raad gaandeweg het proces goed op de hoogte van het proces en zorgen dat de raad tijdig wordt betrokken bij het maken van afwegingen.
8. We zorgen ervoor dat onze inwoners, bedrijven en onze maatschappelijke partners goed worden geïnformeerd. Onze maatschappelijke partners vragen we waar nodig om mee te denken bij de uitwerking van keuze- en besparingsmaatregelen.
9. We houden de provincie als financieel toezichthouder op de hoogte van het verloop van het inventarisatieproces.

De omvang van de financiële opgave

Uit het meerjarig financieel perspectief komt naar voren dat er vanaf 2026 een financieel tekort is van circa 3 miljoen euro per jaar. Naast het dekken van het financieel tekort hebben we ook de opgave om onze inkomsten en uitgaven ook na 2028 structureel in evenwicht te houden. Daarbij is het van belang te onderkennen dat:

- De financiële effecten van een aantal van de voorstellen in deze kadernota zich buiten het perspectief van de meerjarenraming 2026-2028 afspelen. Het gaat dan om investeringen die pas vanaf 2029 tot kapitaallasten leiden.

¹ Voor het leesgemak schrijven we hier verder over ombuigingen. Daarmee bedoelen we dan zowel ombuigingen en besparingen aan de lastenkant als mogelijkheden om inkomsten te verhogen.

- Nog niet alle bekende ontwikkelingen en ambities in het meerjarenperspectief van deze kadernota zijn gekwantificeerd. Ontwikkelingen die mogelijk een groot financieel effect hebben zoals de naar verwachting noodzakelijke toekomstige investeringen i.h.k.v. de openbare ruimte (MJJP verkeer/vervoer), actualisatie van het IHP en de gewenste Rondweg Ochten.

Bij het in kaart brengen van eventuele ombuigingsmaatregelen gaan we daarom uit van een bedrag (financiële opgave) dat hoger ligt dan het financiële tekort in de meerjarenraming van deze kadernota, met daarbij een bandbreedte. Dit laat ruimte voor politiek-inhoudelijke beleidskeuzes, geeft schaalbaarheid in de feitelijke toepassing van eventuele maatregelen afhankelijk van de ontwikkelingen van de financiële positie en biedt ruimte voor het opvangen van eventuele nieuwe risico's of tegenvallers die zich gaandeweg nog kunnen voordoen. **Vooralsnog wordt voorgesteld om uit te gaan van het voorbereiden van een mogelijk maatregelenpakket met een omvang die vanaf 2026 ligt tussen de € 3,5 mln. en € 4 mln. structureel.**

Breedte van het inventarisatietraject

We leggen ons aan de voorkant geen inhoudelijke beperkingen op bij het opstellen van een groslijst met mogelijke maatregelen. Alle maatregelen die financiële besparingen op kunnen leveren zijn bespreekbaar, ook wettelijke taken (mogelijkheid tot versoberen) en activiteiten die impact hebben op de doelen uit het coalitieakkoord brengen we in eerste instantie in beeld. De volgende denkrichtingen nemen wij in ieder geval mee in de uitwerking:

- Verkennen of we nog efficiënter gebruik kunnen maken van middelen en diensten: Kunnen bestaande taken bij de huidige intensiteit en het huidige dienstverleningsniveau efficiënter en daardoor goedkoper worden uitgevoerd?
- Versoberen en stoppen van taken: het aanpassen van contractuele afspraken, het verminderen van beleidsinzet, het verlagen van uitvoeringsbudgetten, en verlaging van subsidies.
- Preventie: Het investeren in preventieve maatregelen die kunnen leiden tot kostenbesparingen op de lange termijn. Er kan dan vervolgens, bijvoorbeeld, worden bespaard op individuele voorzieningen.
- Beheer- en onderhoud: In diverse programma's zijn denkrichtingen het verlagen van onderhoudsniveaus, het uitstellen van groot onderhoud en het versoberen van serviceniveaus.
- Innovatie en digitalisering: Verkennen of het versoberen en standaardiseren van digitale middelen en informatiebeheer mogelijkheden biedt voor besparingen. Innovatie kan helpen om efficiënter te werken en kapitaal- en exploitatielasten te verminderen.
- Organisatie: Gelet op de werkdruk zien wij geen mogelijkheden om hetzelfde werk te blijven doen met minder mensen. Bezuinigen op de organisatie doen wij door taken te versoberen of te verminderen.
- Inkomsten en kostendekking: Een denkrichting is om de dienstverlening van de gemeente meer kostendekkend te maken. Daarnaast zijn er mogelijkheden om belastingen te verhogen.
- Reëel begroten: Dit betekent dat in de begroting die bedragen worden opgenomen die recht doen aan de werkelijkheid.

We focussen op maatregelen die in financiële zin voldoende 'zoden aan de dijk kunnen zetten'. Het uitwerken en implementeren van enkele maatregelen die veel financiële impact hebben heeft in voorkomende gevallen de voorkeur boven een baaiend van maatregelen die allemaal een kleine bijdrage leveren. Daarom wordt voorgesteld alleen maatregelen te inventariseren waarmee ten minste een bedrag van € 25.000 structureel bespaard kan worden.

Beoordeling en afweging van maatregelen

Om strategische keuzes te kunnen maken voor de toekomst zullen we parallel aan het ombuigingstraject een 'Masterplan Neder-Betuwe 2035' (werktitel) opstellen. Dit document schetst een strategisch perspectief op de toekomst van onze gemeente en dient als referentiekader voor de te maken keuzes. Waar mogelijk zullen we ook verschillende scenario's uitwerken voor ombuigingen. Door verschillende maatregelen in samenhang te beschouwen en de financiële en inhoudelijke consequenties van deze scenario's in beeld te brengen ontstaan (strategische) keuzemogelijkheden.

Het is van belang dat niet alleen de financiële consequenties van maatregelen in beeld worden gebracht. Misschien nog wel belangrijker is dat we goed in beeld brengen welke gevolgen onze inwoners, bedrijven en organisaties van bepaalde keuzes ondervinden en wat de langere termijn impact is op de toekomst van de gemeente Neder-Betuwe.

Om de beoordeling van verschillende ombuigingsmaatregelen te faciliteren werken we met een afwegingskader (zie: Bijlage 2). Op basis hiervan kunnen de verschillende maatregelen worden geprioriteerd en kunnen keuzes worden gemaakt.

Betrokkenheid van uw raad

Uw gemeenteraad heeft het budgetrecht en gaat daarmee uiteindelijk over de financiën van de gemeente. Wij vinden het van belang om uw raad gaandeweg het traject goed te informeren, te betrekken bij de afwegingen en voldoende sturingsmogelijkheden te geven. We informeren uw raad dan ook vanzelfsprekend via de bestaande momenten in de P&C-cyclus en we gebruiken beeldvormende avonden om uitvoeriger met u stil te staan bij de stand van zaken van het proces en de overwegingen.

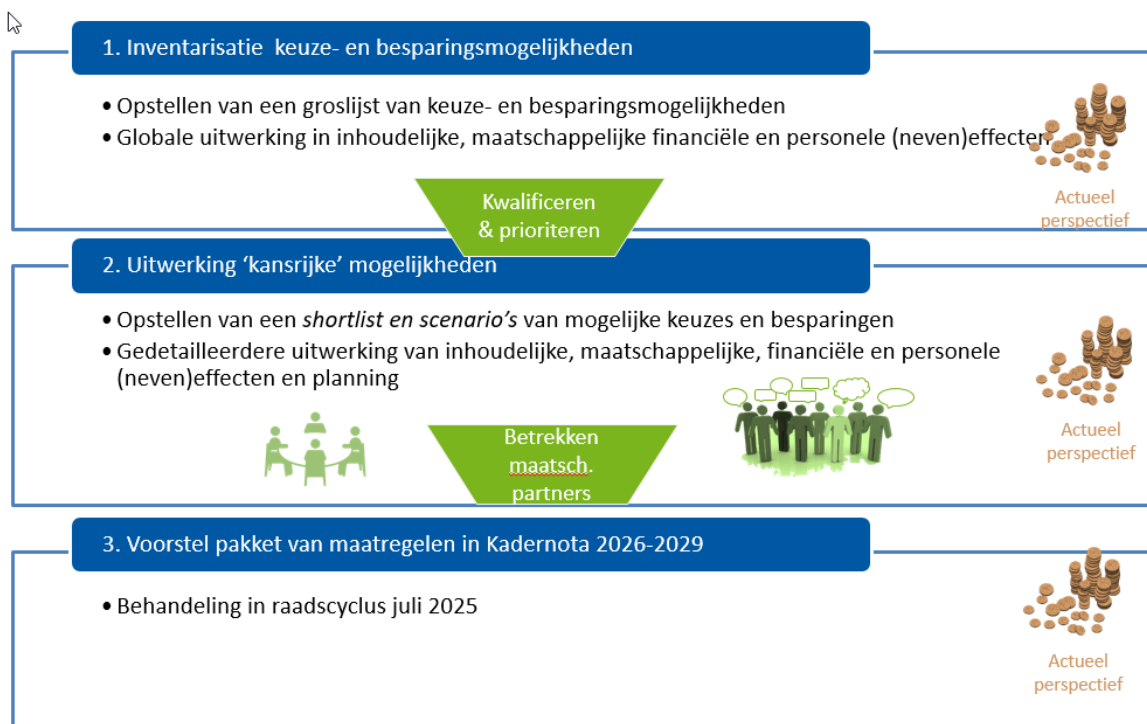
Communicatie en participatie

Komen tot ombuigingen is een complex traject en er moeten soms moeilijke of pijnlijke keuzes gemaakt worden. Daarom vinden we het belangrijk om onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners goed te informeren. We zetten richting inwoners vooral in op goede communicatie rondom de besluitvormingsmomenten in de raad (Kadernota 2026-2029 en Begroting 2026) en het gebruik van de reguliere mogelijkheden voor inspraak in het besluitvormingsproces.

Met onze maatschappelijke partners en gesubsidieerde instellingen gaan op een laagdrempelige manier in gesprek. Tijdens de inventarisatiefase krijgen we op deze manier zicht op de impact van eventuele ombuigingen en kan de haalbaarheid ervan worden vastgesteld. Ook vinden we het zinvol om met maatschappelijke partners na te denken over eventuele alternatieve manieren om tot besparingen te komen. Bij de vaststelling van de Kadernota 2026-2029 wordt er door de gemeenteraad richting gegeven aan de prioritering van ombuigingen. Er is dan concreter zicht op de keuzes en besparingen en de belanghebbenden die er zijn. Op basis hiervan zal het college gericht met deze betrokkenen in gesprek gaan over hoe de uitvoering van de maatregelen het beste kan plaatsvinden. De inbreng van deze betrokkenen verwerkt het college in het begrotingsvoorstel dat de gemeenteraad in november 2025 vaststelt.

Processtappen

Het ombuigingsproces is een gefaseerd proces. We werken daarbij van grof naar fijn.

Planning

Wanneer?	Wat?
Week 27: 4 juli	Raadsbehandeling Kadernota 2025-2028 - Formele opdracht traject ombuigingen;
Mei 2024 – Juli 2024 2024	Fase 1: Brede ambtelijke inventarisatie keuze- en besparingsmogelijkheden
Week 38: 19 september*	(Extra) Beeldvormende avond - Input ophalen bij de gemeenteraad
Week 40: 1 oktober 2024	Collegebesluit – van groslijst naar shortlist
Week 45: 7 november 2024	Vaststellen Programmabegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2028
Oktober 2024 - December 2024	Fase 2: Uitwerking kansrijke mogelijkheden – Uitwerking shortlist - Nadere uitwerking keuzes, maatregelen en scenario's; - Kwalificatie en prioritering a.d.h.v. het afwegingskader; - Afstemming met betrokken maatschappelijk partners.
Januari 2025 – Maart 2025	Afweging van maatregelen door college t.b.v. kadernota.
Maart 2025 – April 2025	Samenstelling kadernota 2026-2029
Juli 2025	Raadsbehandeling kadernota 2026-2029
Juli 2025 – Oktober 2025	Uitwerking kadernota in Programmabegroting 2026
November 2025	Vaststelling Programmabegroting 2026

* Data onder voorbehoud. Hierover dient nog afstemming met de griffie en de agendacommissie plaats te vinden.

BIJLAGE 2: AFWEGINGSKADER

In het ombuigingstraject wordt gewerkt van grof naar fijn. Van een groslijst met alle mogelijke keuzes en besparingen via een shortlist met kansrijke opties naar de kadernota 2026-2029 waarin de definitieve keuzes en maatregelen zijn verwerkt. Deze werkwijze vraagt op meerdere momenten om besluitvorming. Het afwegingskader is een hulpmiddel bij het nemen van besluiten.

Vanuit de vaststelling dat de omvang van de financiële opgave mogelijk vraagt om een aantal 'fundamentele keuzes' die raken aan het politiek-bestuurlijke ambitieniveau en de toekomstvisie voor onze gemeente, is het van belang dat niet alleen de financiële consequenties van maatregelen in beeld worden gebracht. Misschien nog wel belangrijker is dat we goed in beeld brengen welke gevolgen onze inwoners, bedrijven en organisaties van bepaalde keuzes ondervinden en wat de langere termijn impact is op de toekomst van de gemeente Neder-Betuwe.

Het afwegingskader dat beschreven wordt in deze memo is gebaseerd op de denkrichting die eerder al is ontwikkeld in het kader van de heroverwegingsoperatie in 2021. Deze oorspronkelijke denkrichting waarbij wordt uitgegaan van een drietal onderdelen (financieel, maatschappelijk en haalbaarheid) blijft gehandhaafd.

In aanvulling daarop worden voor de verschillende keuzes en maatregelen de volgende zaken in beeld gebracht:

1. *Relatie met bestaande visies en beleid.* Bij de inventarisatie van maatregelen maken we inzichtelijk hoe voorgestelde ombuigingen zich verhouden tot het 'staande' beleid van de gemeente, zoals dat is vastgelegd in beleids- en visiedocumenten. Dit element kan daarmee bij de afweging van opties worden betrokken.
2. *Strategische keuzes.* Om strategische keuzes mogelijk te maken wordt in 2024 een Masterplan Neder-Betuwe gemaakt. In het afwegingskader leggen we waar mogelijk een relatie met de elementen uit dit Masterplan.
3. *Categorieën.* Om overzicht te creëren worden de maatregelen gebundeld in een aantal categorieën binnen de begroting.

Doel van het afwegingskader

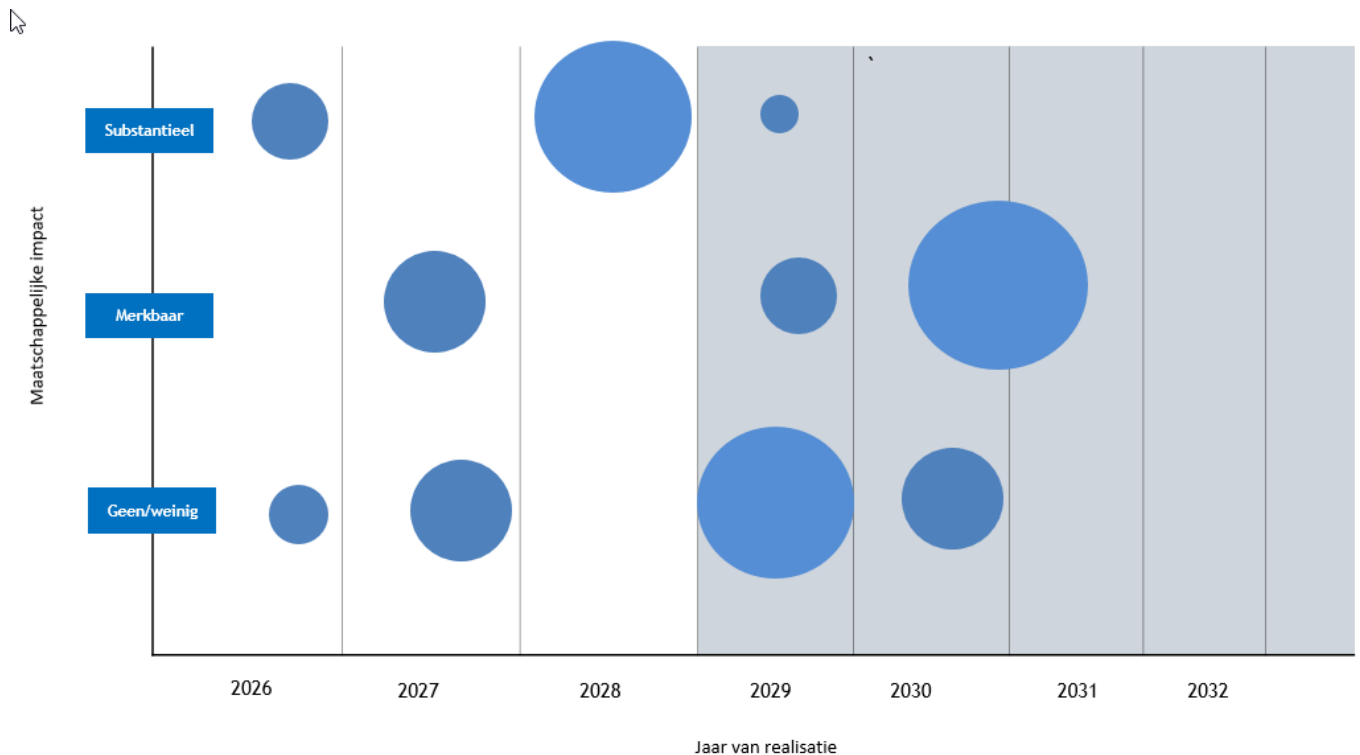
Het doel van het afwegingskader is het bieden van handvatten om besluiten te nemen in de verschillende fases van het proces. Het afwegingskader draagt bij aan de robuustheid en transparantie van het ombuigingsproces en is ondersteunend aan de prioritering van ideeën voor keuzes en besparingen.

Opbouw van het afwegingskader

Het afwegingskader bestaat uit drie onderdelen:

- Financieel: wat zijn de financiële implicaties van een ombuiging?
- Maatschappelijk: wat zijn de maatschappelijke implicaties van een ombuiging?
- Haalbaarheid: wat is de haalbaarheid van een ombuiging?

Deze drie onderdelen worden gewaardeerd op basis van meerdere aspecten (zie hieronder). Om het proces te vergemakkelijken, helpt het als de ombuigingsmogelijkheden overzichtelijk gepresenteerd kunnen worden. Daarvoor gebruiken we in het keuzeprocess een schematische weergave, waarin het jaar van realiseren (horizontale as), het maatschappelijk effect (verticale as) en de financiële omvang van de ombuiging (grootte van de stippen) tegen elkaar afgezet worden.

 Omvang besparing

De waardering van de drie onderdelen is opgebouwd uit meerdere aspecten. Deze zijn hieronder toegelicht. Deze aspecten bevatten kwantitatieve en kwalitatieve elementen. Voor het proces betekent dit dat onderstaande aspecten moeten worden uitgewerkt en getoetst, zodat het afwegingskader goed kan worden toegepast.

Financiële impact

Bij het bepalen van de financiële impact van de ombuigingsvoorstellen wordt naar onderstaande aspecten gekeken.

1 Directe financiële gevolgen

- A Structurele besparing
- B Benodigde investering om de besparing te realiseren
- C Friciekosten en desintegratieschade (impact op de organisatie valt onder dit onderdeel)

2 Financiële neveneffecten

- D Structurele financiële gevolgen elders in de begroting
- E Risico van desinvestering, financiële schade op langere termijn

Maatschappelijke impact

Maatschappelijke impact gaat over welke gevolgen ombuigingen hebben voor het voorzieningenniveau, voor onze inwoners, bedrijven en instellingen. Daarbij kijken we ook naar de gevolgen van ombuigingsvoorstellen voor de ambities uit het coalitieprogramma.

1 Gemeente en inwoners

- A Impact op het voorzieningenniveau
- B Impact op inwoners, bedrijven en instellingen

2 Ambities

- C Impact op het coalitieprogramma (bestuurlijke ambities)

Soort impact	Geen of weinig veranderingen	Merkbaar	Substantieel
A Voorzieningen	Geen tot weinig veranderingen	Enkele veranderingen, maar voorzieningen blijven grotendeels in stand. Raakt een beperkt deel van de inwoners	Substantiële veranderingen, lager aanbod voorzieningen. Raakt een groot deel van de inwoners
B Inwoners ca.	Geen tot weinig veranderingen	Individuele inwoners en organisaties ervaren veranderingen in de werkwijze, de ondersteuning, de lokale lasten etc. Hoofdpijnen blijven gelijk	Substantiële veranderingen, lager voorzieningenniveau, aanzienlijk minder ondersteuning, aanzienlijk hogere lokale lasten en organisatie moeten veranderen/afschalen
C Ambities	Coalitieprogramma kan worden uitgevoerd	Delen van het coalitieprogramma worden niet gerealiseerd	Een belangrijk deel van het coalitieprogramma wordt niet gerealiseerd

Haalbaarheid

De haalbaarheid wordt getoetst aan de hand van 3 risicogebieden: realisme, juridische risico's en risico's voor de gemeentelijke organisatie. Gekeken wordt naar:

- of de aannames onder de ombuigingsmaatregel robuust genoeg zijn
- of de implementatie haalbaar en voldoende beïnvloedbaar is
- of het juridisch kan
- in hoeverre door ombuigingen of de implementatie daarvan de basale taakuitvoering van de organisatie raakt

De haalbaarheid wordt uitgedrukt door een concreet jaartal aan te geven waarin de besparing voor de volle omvang is gerealiseerd.

Relatie met visie en beleid

We geven aan hoe ombuigingsmaatregelen zich verhouden tot het 'staande' beleid van de gemeente zoals dat is vastgesteld in beleids- en visiedocumenten. Daarbij onderscheiden we een aantal categorieën:

1. Past in visie/beleid en is hier ondersteunend aan
2. Geen relatie met vastgesteld beleid of vastgestelde visie
3. Twijfel/onzeker
4. In strijd met huidige beleid/visie of werkt huidige beleid tegen.

Relatie met de toekomstvisie ('Masterplan Neder-Betuwe')

Om strategische keuzes mogelijk te maken wordt in 2024 een Masterplan Neder-Betuwe gemaakt. In het afwegingskader leggen we waar mogelijk een relatie met de elementen uit dit Masterplan. Over de exacte wijze waarop we dit element betrekken wordt nog nagedacht.

Categorieën

Om structuur aan te brengen in de ombuigingsopties delen we de maatregelen in aan de hand van de volgende categorieën

- 1 Leges & OZB
- 2 Financieel beleid
- 3 Samenwerking/verbonden partijen
- 4 Gemeentebestuur
- 5 Interne organisatie
- 6 Dienstverlening & communicatie
- 7 Veiligheid
- 8 Vastgoed
- 9 Openbare ruimte
- 10 Economie
- 11 Ruimtelijke ordening & Milieu
- 12 Sport en cultuur
- 13 Sociaal Domein & Volksgezondheid
- 14 Onderwijs